Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 36 (286) ◆ П'ятниця, 28 лютого 1992 року ◆ Ціна 30 коп.

НА ХОДУ ПІДМЕТКИ РВУТЬ...

МАСИВНИЙ будинок на Повітрофлотському проспекті, яким тривалий час безроздільно володів штаб Київського військового округу, змінює вивіску. Під його дах з вулиці Банківської перебрались основні служби Міністерства оборони України.

КОЛИ зі складу військової частини в Кіровському районі Криму було викрадено автомати Калашникова, гранати і гранатомет, підозра впала на бойовиків із сусідніх держав. Однак, виявивши на місці пригоди поруч із загубленим компасом рогатку, працівники міліції вирішили перевірити іншу версію. І не помилились: зловмисниками виявились п'ятеро школярів, найстаршому з яких — 14 років. Побоюючись дістати прочухана від батьків, вони частину автоматів закопали в землю, а решту зброї утопили.

Панове, кияни старшого віку, можливо, пам'ятають, що на цім місці стояв, скажімо, симпатичний магазинчик «Кримські вина», а потім його у нас одібрали, точніше, перейменували. І звучить воно тепер нібито й непогано, але все одно почуваєшся якось так, немов ти — в шкурі Собчака чи Травкіна якраз після нашого першогрудневого референдуму, — так, наче тобі пообіцяли налити, а замість того — взули, і ти ще не знаєш, як до цієї притчі ставитися, краще воно для твого здоров'я чи — навпаки...

Фото Михайла САЧКА.

РОЗМОВА ПО ТЕЛЕФОНУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ І ПРЕЗИДЕНТА США

27 лютого ц. р. відбулася розмова Президента України Л. М. Кравчука з Президентом США Дж. Бушем. Посилаючись на взаємну зацікавленість в обміні інформацією, Президенти обмінялися думками з важливих питань, пов'язаних, зокрема, з розвитком політичної ситуації в Україні, в СНД, пошуком механізму сплати боргу колишнього СРСР, надання кредитів західними державами, скорочення ядерних озброєнь.

Л. М. Кравчук поінформував Дж. Буша про процес консолідації різних політичних сил в Україні на підтримку розбудови незалежної держави і зусиль Президента, які здійснюються у цьому напрямку, про реформу урядових структур та ін.

Зазначалось також, що стабілізація відносин між Україною і Росією, як одними з найбільших держав СНД, буде сприяти зміцненню стабільності в усіх державах Співдружності. Свого роду важливим гарантом у цьому відношенні є підписана в Мінську угода про економічне співробітництво України і Росії.

Цікаві рішення були прийняті на недавній консультативній зустрічі представників держав СНД у Києві щодо сплати боргу колишнього СРСР. Акцентувалась увага на необхідності дотримання зобов'язань щодо сплати такого боргу. Ділові кола і в США, і в Європі з задоволенням сприймуть урегулювання цього питання. Тут важливу роль відіграє стабільна позиція Уряду України. Висловлювалось сподівання, що добрим кроком у розв'язанні питань правонаступництва колишнього Союзу РСР стане зустріч глав держав СНД у Києві 20 березня ц. р.

Відповідні документи передбачається підготувати для розгляду під час зустрічі глав держав СНД у Києві.

Президент України подякував Президенту США і американському народу, за гуманітарну допомогу Україні, повідомив про призначення найближчим часом посла України у Вашингтоні.

Президент США Дж. Буш запросив Президента України Л. М. Кравчука відвідати США 6 травня ц. р. з офіційним робочим візитом. Це запрошення було з вдячністю прийнято.

ДІАЛОГ З АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ

Вчора у Києві почала роботу міжпарламентська Комісія України і Російської Федерації.

За спільною угодою Сторін на засіданні Комісії обговорюються питання узгодження умов введення в обіг національних грошей, співробітництва у галузі митної політики, загальні підходи до розподілу ресурсів Держбанку СРСР та спеціальних банків СРСР, золотого запасу, алмазного та валютного фондів, зовнішнього боргу колишнього СРСР іншим державам і інших держав йому, про облігації Державної внутрішньої позики та інше.

Ведуть засідання Співголови міжпарламентської Комісії Анатолій Матвієнко та Станіслав Смирнов.

В ТИХІЙ ГАВАНІ

Не в розбурханому морі, а в тихій гавані Одеського порту зіткнулися пасажирський лайнер «Федор Шаляпин» і мальтійський балкер «Балс». Перший мирно стояв біля причалу, доставивши з чергового круїзу туристів, а завантажений зерном балкер вів швартові роботи. Був густий туман. Команда, певне, щось не розрахувала — і 220-метровий велетень, вигринувши з туману, пішов прямо на пасажирський теплохід. Завдяки блискавичній реакції команди, яка встигла викинути для гальмування якорі, та діям екіпажу портового буксира «Новатор», що відтягнув балкер убік, удар був пом'якшений. Але всі, хто був на теплоході, відчули його силу...

Пошкодження, які отримав «Федор Шаляпин», команда вирішила ліквідувати в черговому круїзному рейсі, для чого взяла на борт, крім туристів, бригаду ремонтників. Не було щастя, та нещастя... Відшкодують збитки — 150 тисяч американських доларів — власники «Балса».

Цитата дня

Процес демократизації в Східній Європі та республіках колишнього СРСР є необоротним. Але досягти розквіту в країнах нової демократії буде набагато важче, ніж звільнитися від комунізму.

Дуглас ХЕРД, міністр закордонних справ Великобританії.

Читайте в номері

У наступному випуску

ПІД ЧУЖИМИ І РІДНИМИ ЗОРЯМИ

Славна і водночас трагічна історія кримсько-татарського народу. Історія, яку ми починаємо відкривати для себе і для всього світу.

«ГОЛОС УКРАЇНИ» НАДХОДИТИМЕ ВРАНЦІ

Вчора наші читачі з Хмельницької, Тернопільської та Чернівецької областей отримали перший номер «Голосу України», який тепер постійно друкуватиметься не у столиці, а в Хмельницькому видавництві «Поділля» Держкомвидаву України.

З цього дня передплатники обласних, районних центрів, багатьох сіл Поділля та Буковини отримуватимуть парламентський часопис у день його виходу. Наступного дня (а не третього-четвертого, як було раніше) приходитиме «ГУ» у найвіддаленіші населенні пункти.

ЗУСТРІЧ З ЛІДЕРАМИ МІЖНАРОДНИХ ПРОФСПІЛОК

Цими днями у столиці України перебувала делегація лідерів Міжнародної конфедерації вільних профспілок. Ця організація була утворена 1949 року внаслідок розколу Всесвітньої федерації профспілок, виходу з неї ряду профспілкових центрів Європи і Америки. У Статуті конфедерації підкреслюється, що головним своїм завданням вона ставить згуртування трудящих усіх країн і регіонів на основі міжнародної профспілкової солідарності, прагнення до загального визнання й дотримання прав і свобод людини, підтримки боротьби профспілок за демократію, соціальне забезпечення й підвищення життєвого рівня людей праці. Нині конфедерація об'єднує 90 мільйонів членів більш ніж у ста країнах світу.

Делегація відвідала раду Федерації незалежних профспілок і Міністерство праці України, ознайомилася з діяльністю окремих профспілкових організацій Києва.

26 лютого з лідерами Міжнародної конфедерації вільних профспілок зустрівся Голова Верховної Ради України І. Плющ.

— Дехто нас звинувачує, — сказав Іван Степанович,— ніби Верховна Рада України прагне ліквідувати профспілки. Ми рішуче відкидаємо таке звинувачення! Більше того, ми цього ніколи не допустимо, бо прагнемо спільно з профспілками, які виражають інтереси і волю трудящих, творити нову демократичну державу.

Відомо, що на Заході, де вже давно утверджено ринкову систему, профспілкові організації нагромадили певний досвід ділових відносин з парламентами, урядовими структурами, підприємцями. Він, зрозуміло, цікавить Україну. Адже ми теж ідемо до ринкової економіки. Голова Верховної Ради попросив лідерів міжнародного профспілкового руху поділитися таким досвідом. Про нього розповіли на зустрічі Генеральний секретар Міжнародної конфедерації вільних профспілок Джон Вандервекен, а також представники профспілкових центрів Італії, Польщі, Канади, Бельгії, Франції, ряду інших держав. У кожній з цих країн відносини профспілок із урядовими колами, приватними виробничими компаніями і підприємцями складаються порізному, нерідко вони мають загострений характер. Але майже всі промовці наголошували: ринкова економіка успішно діє там, де профспілки виступають рівноправними партнерами з урядом і підприємцями.

Володимир ЧЕРКАС.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про призначення міністра Кабінету Міністрів України

1. Призначити ПЄХОТУ Володимира Юлійовича міністром Кабінету Міністрів України.
2. Указ набуває чинності з дня його підписання.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
26 лютого 1992 року

ПОЧЕСНІ ЗВАННЯ

Указом Президента України від 21 лютого 1992 року присвоєно почесні звання України групі художників і скульпторів за видатні заслуги у розвитку і відродженні українського образотворчого мистецтва, високу професійну майстерність. Серед них видатний український скульптор старшого покоління, один із фундаторів вітчизняного образотворчого мистецтва професор Київського державного художнього інституту Макогон І. В., якому присвоєно почесне звання «Народний художник України». Почесне звання «Заслужений художник України» присвоєно львівському скульптору Мазуру П. А. — відомому майстру станкової та монументальної скульптури. Голові правління Харківської організації Спілки художників України Сидоренку В. Д. присвоєно почесне звання «Заслужений діяч мистецтв України». Його роботи знаходяться в музеях Києва та інших міст України. Він проводить активну педагогічну діяльність, багато його учнів стали членами Спілки художників.

Повністю Указ публікується в газеті «Культура і життя» та обласних газетах.

ЗАЯВА

народних депутатів, діячів науки та культури України з приводу позиції МОК та участі України в Олімпійських іграх 1992 року в Барселоні

Аналізуючи перебіг подій та ситуацію, яка складається навколо визнання НОК України повноправним членом Міжнародного Олімпійського Комітету і позиції МОК щодо участі спортсменів України окремою командою в Олімпійських іграх 1992 року в Барселоні, ми, народні депутати України, діячі науки і культури, не можемо приховати свого занепокоєння і глибокої стурбованості тим, що Міжнародний Олімпійський Комітет і особисто його Президент маркіз Х. А. де Самаранч збираються визнати НОК України лише за умови участі всіх спортсменів України в усіх міжнародних змаганнях 1992 року, зокрема в іграх XXV Олімпіади в Барселоні, лише в складі об'єднаної команди СНД.

Нам незрозуміла і неприйнятна така позиція МОК і його Президента, коли керівництво всесвітнього Олімпійського руху, яке скрізь декларує свою аполітичність, щиру прихильність ідеалам міжнародного співробітництва, миру і злагоди на планеті, обумовлює участь національної спортивної збірної команди незалежної держави Україна низкою суто політичних вимог і перешкод, котрі ніяк не стосуються власне Олімпійських ігор.

Нам незрозуміло, чому МОК беззастережно визнав Національні Олімпійські Комітети і право на самостійну участь в Олімпіаді національних збірних команд Хорватії, Словенії, Естонії, Латвії, Литви — держав, міжнародно-правовий статус яких нічим не відрізняється від статусу України, але намагається дискримінувати олімпійців України, чиї всесвітні спортивні досягнення загальновідомі й загальновизнані? Чому МОК ставить спортсменів України перед вибором: або зберігати громадянську вірність своєму народові і державі, або опинитися поза участю в XXV Олімпіаді? Невже для того, щоб досягти визнання свого НОК, Україна повинна руйнувати СНД, стати на шлях збройних конфліктів або проголосити себе ворогом інших держав — членів СНД? Складається враження, що саме таку логіку дій з боку інших країн МОК визнає необхідною для негайного і беззастережного визнання НОК таких держав.

Нам незрозуміло також, чому МОК і його Президент так уперто наполягають на участі в Олімпійських іграх об'єднаної збірної команди СНД, що є порушенням існуючої практики Олімпійського руху і вимог Міжнародної Олімпійської Хартії, згідно з якою в Олімпіадах можуть брати участь лише національні збірні команди суверенних держав, до яких належить і Україна, а не договірних утворень, політичних і економічних альянсів держав, саме до яких належить СНД. Може, комусь вигідно сприймати СНД як державу на міжнародній арені? Але хочемо ще раз нагадати, що Співдружність ніколи не була, не є і не буде державою, а тому й не може бути окремо репрезентована у світі, в тому числі й на Олімпіадах.

Україна є повноправним членом світового співтовариства, одним з членів і фундаторів Організації Об'єднаних Націй, державою, яка визнана десятками країн світу. І тому будь-які обмеження на повноцінну участь спортсменів України в Олімпійському русі ми розглядаємо як дискримінацію нашої держави, як неповагу до її суверенітету і її місця на міжнародній арені і як безпідставне обмеження прав наших громадян-спортсменів, гарантованих Міжнародною Олімпійською Хартією.

Поважаючи, з одного боку, природне бажання спортсменів узяти участь в Олімпіаді, а з іншого — шануючи їхні почуття як громадян України, відзначаємо, що подібні дії МОК і його керівництв розколюють Олімпійський рух на Україні, підривають його авторитет і ставлять у непевне й принизливе становище спортсменів-олімпійців України і Національний Олімпійський Комітет України, який не може нормально й повноцінно функціонувати, не маючи навіть статусу члена МОК. Ми знаємо, що такої ж думки дотримуються чимало партій, громадських об'єднань, рухів та організацій в Україні, і переконані, що наше занепокоєння і обурення позицією МОК поділяє абсолютна більшість громадськості і спортсменів нашої республіки.

Ми сподіваємось, що Міжнародний Олімпійський Комітет, його Президент Х. А. де Самаранч зможуть прийняти конструктивні рішення, підтвердити свою вірність та відданість ідеалам всесвітнього Олімпійського руху, зможуть відмовитися від політичних вимог і визнати НОК України без застережень, а спортсменам України надати можливість брати участь в іграх XXV Олімпіади окремою національною збірною командою України під Державним прапором. Інакше вважаємо, що участь наших спортсменів в іграх в Барселоні на умовах, які висуває МОК, є приниженням їхньої людської гідності, на котре не варто погоджуватись.

У випадку, якщо МОК не зможе чи не захоче відновити справедливість і відмовитися від своїх політичних вимог до спортсменів України, ми не певні, що вдасться уникнути бойкоту Україною Ігор XXV Олімпіади, стримати від подібних вимог численні громадські й політичні об'єднання та організації.

Ми сподіваємося, що нашу позицію і вимоги до МОК рішуче підтримають всі політичні партії, громадські об'єднання й рухи, спортивні організації України, вся спільнота нашої держави, численні українці і їхні організації у світі.

Члени Президії — голови Комісій Верховної Ради України: Анатолій МАТВІЄНКО, Дмитро ПАВЛИЧКО, Лесь ТАНЮК, Ігор ЮХНОВСЬКИЙ; академіки Академії наук України: Юрій КОНДУФОР, Петро ТОЛОЧКО, Володимир ШИНКАРУК; член-кореспондент АН України Микола ЖУЛИНСЬКИЙ; голова Ради Спілки письменників України Юрій МУШКЕТИК; перший секретар Спілки кінематографістів України Михайло БЄЛІКОВ.

Точка зору

КУДИ РУХАЄТЬСЯ РУХ

На засіданні Великої ради НРУ його нинішній голова народний депутат України Іван Драч, визначаючи термін проведення III з'їзду Руху (28 лютого — 1 березня 1992 року), сказав: «Нехай буде так: кінець зими, початок весни...» І певний символ в цьому, звичайно, є. І полягає він не в звичайній зміні однієї пори року іншою. На III з'їзді НРУ значною мірою визначиться його подальша доля на політичній карті України. Причому визначиться в головному питанні: бути чи не бути опозицією до державного курсу Президента Л. Кравчука.

Уже на тому засіданні Великої ради 25 січня цього року, як відомо, визначилися дві протилежні точки зору. Голова Львівської облради В. Чорновіл однозначно заявив: Рухові бути загально конструктивною опозицією. Інша група рухівських лідерів (І. Драч, М. Горинь, М. Поровський) зайняли поміркованішу позицію: підтримка державницької політики Президента в поєднанні з вимогою відставки уряду В. Фокіна, як недієздатного і некомпетентного. З цього приводу навіть розгорнулася досить широка дискусія в пресі: виступили представники обох течій.

З тих пір минуло небагато часу, але за всіма нашими турботами — купонами, цінами, перепалками з колегами по СНД — уважний спостерігач не міг не помітити прихованої політичної внутрішньореспубліканської боротьби. Причому Президент Л. Кравчук узяв чіткий курс на консолідацію всіх політичних сил республіки заради розбудови державності і таким чином остаточного «приборкання» переважної більшості опозиції. Після всіх пробних «куль»-заяв у парламенті кінцевим акордом цієї діяльності Л. Кравчука став його виступ на «круглому столі» 21 лютого, коли він однозначно заявив представникам різних партій і рухів: у нас є одна позиція — розбудова незалежної України, і це справа і партій, і Президента. Зовсім не риторичним було і його запитання: «Хто може стати в опозицію до цієї позиції?».

Оскільки В. Чорновіл на тому «круглому столі» не виступав, то визначилася тільки одна рухівська сторона. І. Драч відверто сказав: «Думаю, що ті сили, до яких і я належу в Русі, все зроблять, аби Рух не зміг відігравати роль опозиції, яка в даній ситуації не зробить добра нашій Українській державі».

Важливе значення для «старої опозиції» мають президентські Укази від 25 лютого, що відкрили доступ опозиційним лідерам на саму верхівку влади. Л. Кравчук, з одного боку, справами підтвердив свою готовність співпрацювати з новими політичними силами. З другого — відкинув старі кадрові «лахи» і допустив до управління свіжі сили, що, безперечно, не може не служити їхній нинішній консолідації навколо головної мети. І хоча, як на мене, за останні тижні відбулася звичайна підміна політичних понять і поглядів на природу будь-якої опозиції, але то вже справа конкретних політичних партій — розбиратися в істинному значенні тих чи інших політологічних термінів.

Чим же займатимуться делегати III з'їзду Руху? Звичайно, своїми внутрішніми проблемами. По-перше, їм треба чіткіше виробити механізми втілення своїх нових завдань, які в пресі неодноразово задекларував заступник голови НРУ М. Поровський, але які через внутрішні рухівські проблеми перехопили інші політичні сили. Зокрема, «Нова Україна» претендує на роль провідника радикальної економічної реформи і таким чином головної рушійної сили розбудови незалежної держави. Соцпартія України заявила, що вона — захисник соціальних інтересів людини праці незалежно від класів чи роду занять. Інші формації пропонують свої варіанти духовного відродження і створення нової ідеології державності. Отже, триватиме вироблення нової концепції діяльності Руху.

По-друге, можлива досить гостра внутрішня боротьба за вплив і особисту владу в Русі між В. Чорноволом і «спарингом» І. Драч—М. Горинь.

З усього цього можна зробити висновок: в Русі можливі розкол і відхід від нього значних політичних сил. А оскільки в сьогоднішній ситуації, за словами Л. Кравчука, колискового стану нашої багатопартійності це майже тотожне політичній смерті, то рухівським «вождям» доведеться серйозно поміркувати, щоб уникнути патової ситуації.

Володимир СКАЧКО.

ПРОБЛЕМИ РОЗВ'ЯЗУВАТИ СПІЛЬНО

Вчора віце-президент соцінтерну, відомий політичний і громадський діяч ФРН д-р Ханс-Йохен Фогель продовжував свій візит до Києва. Високого гостя прийняв Голова Верховної Ради України Іван Плющ. У бесіді взяли участь заступник Голови Верховної Ради України Володимир Гриньов, депутати Верховної Ради. З німецької сторони були присутні особи, які супроводять Ханса-Йохена Фогеля, посол ФРН в Україні Хеннеке Граф фон Бассевітц.

Привітавши гостя, Голова Верховної Ради наголосив на почутті вдячності з боку народу України дружній Німеччині. Адже вона симпатизує процесові побудови нашої реальної незалежності, першою з зарубіжних країн направила до Києва посла, надає нам різноманітну допомогу.

Конкретизуючи ситуацію, І. Плющ зупинився на трьох наріжних проблемах, які, зокрема, хвилюють народ України, її Верховну Раду.

По-перше, Україна стала місцем всесвітньої трагедії — аварії на Чорнобильській АЕС. І сьогодні наша держава залишилася на самоті з жахливими наслідками цієї аварії. Ліквідувати їх Україні не під силу, а терплять від цього «мирного атому» у багатьох країнах. Тому Україна висунула ідею створення всесвітнього проекту локалізації наслідків катастрофи і відповідного фінансово-економічного фонду. Ми сподіваємось, — підкреслив Голова Верховної Ради, що ця ідея знайде розуміння і відгук і в соцінтерні, і у ФРН.

Друга проблема — це низька ефективність нашої економіки. Післявоєнна Німеччина здійснила економічне диво, перетворившись в одну з найрозвиненіших держав. Ми не просимо гуманітарної допомоги, заявив І. Плющ. Ми просимо світове співтовариство посприяти Україні такими важелями, які б допомогли плідно працювати її народу. Йдеться про передачу новітньої технології, фінансування проектів, створення спільних підприємств.

До речі, проблему спільних підприємств слід назвати серед тих, які потребують якнайскорішого вирішення. Це буде вигідно і німецькому капіталові, і бізнесові ФРН, і народові України.

Ханс-Йохен Фогель висловив повне розуміння проблем, які хвилюють громадськість нашої держави і стоять на порядку денному Верховної Ради України. Він пообіцяв використати свій вплив для того, щоб роз'яснити їх у соцінтерні та у ФРН. Разом з тим гість підкреслив, що економіка самої Німеччини перевантажена: адже лише на модернізацію колишньої НДР щороку витрачається 120—140 мільярдів марок. Г.-Й. Фогель погодився, що надзвичайно плідними можуть стати безпосередні контакти між відповідними німецькими і українськими структурами.

Того ж дня високого гостя прийняв Президент України Леонід Кравчук.

Володимир САВЦОВ.

ХТО Ж СІЄ НЕПРИЯЗНЬ,

або ЧИ ТІСНО ПІД ОДНИМ СОНЦЕМ УКРАЇНЦЯМ І РОСІЯНАМ?

Останніми роками раптом спалахнув цілий букет міжнаціональних суперечностей. І тому принагідно виникає запитання: а чи був інтернаціоналізм взагалі! (Як у Горького: «А был ли мальчик!») Як тільки на одній шостій земного суходолу зник пресинг страху, як тільки народи трохи підвели голови, з'ясувалося, що в їхніх відносинах часто і не пахне братерством чи хоча б звичайною приязню. Саме з цього розпочалася наша розмова з народним депутатом України Владиславом НОСОВИМ.

— Що можна сказати... Звичайно, частка правди у ваших словах є. Про це, здавалося, свідчать факти: Карабах, події в Молдові, Грузії. Але стверджувати, що цілі народи поділяють неприязні почуття до сусідів, не перебирають нагоди виявити своє вороже ставлення, — не став би.

— Я теж далекий від такої думки. Тим більше що в Україні відносно благополучна картина співжиття людей різних національностей. Вона має свою історію. Ще дофмперську і дорадянську. Ось що донські козаки розповідали царському посланцеві стрілецькому п'ятидесятникові Василю Угрюмову: «А у нас де, у Донских казаков, с Запорожскими черкасы приговор учинен таков: как приходу откуда чаят каких... людей многих на Дон или в Запороги, Запорожским черкасом на Дону нам, казакам, помогать, а нам, Донским казакам, помогать Запорожским черкасом»...

Водночас в імперський період дружба народів піддається тяжким випробуванням. Останню тезу хочу проілюструвати прикладом із відносин тих же донців і запорожців. Зокрема полоненням Гонти і Залізняка, яких підступно схопили російські солдати, серед яких були і донці.

Що сталося? Чому два вільні пагони двох братніх народів раптом виявилися супротивними, ворожими один одному?

— Мабуть, тому, що втрутилася третя сила, імперська, яка могла владарювати, тільки поділяючи, нацьковуючи народи, людей один на одного. А в радянський період хіба щось змінилося? Українці і росіяни «наводили порядок» у Середній Азії, борючись із басмацтвом. А з вихідців Середньої Азії формувалися у Вітчизняну так звані «заградотряды». А кого кинули на кривавий розгін демонстрантів у Тбілісі? Слов'ян. А в Росії новочеркаський робітничий страйк громили в основному солдати інших національностей. Таких прикладів можна було б наводити багато. У періоди, коли життя стає дедалі важчим, частіше пригадуються старі образи, чужа несправедливість...

— На жаль, доводиться говорити і про нові. Голова Ліберально - демократичної партії Радянського Союзу Жириновський, розвиваючи свої ідеї про майбутнє влаштування Росії, зазначив, що «українці — тупий народ», тому що «вони люблять сало», і взагалі хай сидять там, їдять свої галушки... Колишній кандидат у російські президенти заявив це нічтоже сумняшеся в досить солідному колі — на міжнародній зустрічі з питань прав людини у Москві, а відома радіостанція рознесла його «політичні одкровення» по світу. Отож, «знайомство» міжнародного загалу з українським народом відбулося...

— Комусь дуже хочеться посварити людей. Та чому, власне, комусь?! Цілком ясно: тим, хто в результаті новітніх історичних перетворень може втратити владу. Тим, хто боїться разом з нею втратити все. Їх небагато, навіть сказав би, це лічені люди, але дуже могутні. Як тільки якийсь народ, республіка починають виборсуватися з-під влади центру, відразу починаються міжнаціональні конфлікти, роздмухують старі образи.

Імперська централізована держава нагадує великий казан, навколо якого із зав'язаними очима сидять їдоки і орудують дірявими ложками. З такої ложки в рота потрапляє небагато, але сусід так інтенсивно цокотить! Мабуть, йому більше дістається? Об'їдає мене? І душу їдока починають краяти заздрість, образа і неприязнь. Неприязнь до сусіда. Але серед тих, хто сидів навколо казана, був один із відкритими очима і цілою великою ложкою. Це так званий центр. І черпав він за потребою. За своєю потребою.

— Ваше порівняння тим справедливіше, що донедавна доступна широкому загалу статистика швидше приховувала справжній стан речей, була пов'язкою на очах, ніж просвічувала. Правдиві дані приховувалися. Практично, до останнього моменту, до стихійного розвалу всієї економіки.

— Що характерно, Верховна Рада СРСР перед своєю, умовно висловимося, самоліквідацією в проекті нового державного устрою вперто ігнорувала принцип взаємовигідності у відносинах між республіками. Скрізь протягувався принцип більшості. Що це означає? Приміром, десять республік, об'єднавшись, приймають якесь рішення, і воно обов'язкове для інших. У більшовиків було так заведено: рішення більшості — закон. А тим, для кого воно було невигідне, навіть, може, шкідливе, залишалося тільки одне — виконувати. Але не забуваймо, що республіки — це народи. І там, де народи змушують робити те, що їм невигідно, й виникають міжнаціональні конфлікти. Тому я виступав за те, що рішення повинні прийматися консенсусом, за загальною згодою. Тобто спільним у новій співдружності чи економічній спілці може бути тільки те, що вигідно всім. Інколи централісти чи «союзники» кивають на приклад ФРН. Але Німеччина — мононаціональна держава, і кожна її земля нетотожна нашим республікам. Їхні закони починаються словами: «Кожний німець...» А колишні республіки — це різні народи на історично корінних землях. Тому, якщо ідею інтернаціоналізму прикривати економічне утримання одних народів за рахунок інших,—це таїть у собі можливість майбутніх непорозумінь. Та чому майбутніх? Уже нинішніх! Мене вражає міщанська демагогія: ось у нас немає газу, нафти. А ви гадаєте, нам хтось їх безплатно дасть?! Чи давав?! Ви хочете, щоб наш народ сидів на чиїйсь шиї, утриманцем був? Начебто, ні — не хочуть... От і давайте будувати наші відносини на основах взаємовигідності.

— Варто обернутися навколо, і ми помітимо, що в багатьох високорозвинутих, багатих країн немає бодай порівняльного з українським набору природних ресурсів. І нічого, живуть. Не гірше за нас. М'яко кажучи...

— Тому цю тему — інтернаціоналізму — я сприймаю з економічних засад. Це політичний термін. Як кажуть японці, політики, як такої, немає, є економіка. Я поділяю цей погляд. Але якщо немає економіки і різні діячі займаються демагогією, дурять народ, вигадуючи політичні рецепти, це до добра, до ситого життя не приведе. Отож, якщо народ хоче, щоб з його економічними інтересами рахувалися, він повинен самовизначитися. На державному рівні.

— Одне слово, доки ми житимемо в умовах постійного дефіциту, в елементарно неситому світі, міжнаціональна напруженість нам гарантована?

— Так, але інша річ, що вона створюється ще й штучно. Володарі зацікавлені в розпалюванні міжнаціональної ворожнечі, гарячі голови підхоплюють націоналні гасла, смолоскипи національних образ, — і конфлікт готовий. Людям не до соціальної справедливості, економічного перевлаштування. А той, хто роздмухує конфлікт, відсиджується на високій посаді. У цьому плані дотримуюся класової точки зору. На мій погляд, це лежить в основі конфліктувати у Карабасі, в Молдові. Робляться спроби зіштовхнути людей лобами і в нас, в Україні. Але, на щастя, люди в нас, мабуть, інертніші.

До речі, вчення про класи вважаю цілком слушним. Подивіться, яких успіхів досягли ленінці з його допомогою. Ось і тепер, коли дійшло до того, що в панівного класу почали відбирати головне — владу, відразу стали виникати заворушення. Він, панівний клас, боронитиме свої привілеї і зброєю, і підступом. Класове розшарування помітне і в нашому парламенті. За роботу під час пленарних засідань депутат, який займається парламентською діяльністю професійно, одержував удвічі-втричі менше, ніж, припустимо, директор якогось об'єднання чи заводу, що сидить поруч. Часто вся робота «посадових» парламентаріїв зводиться до того, що вони тиснуть на кнопки, коли треба завалити якесь рішення, що загрожує їхнім класовим інтересам.

— Але чи можна всю складність життя звести до матеріальних інтересів класів? Наприклад, ви росіянин, інженер. Для вашої роботи було цілком достатньо російської мови. Нею ви послугувалися і в передвиборній кампанії. Але під час роботи в республіканському парламенті ви прекрасно оволоділи українською літературною мовою, політичною термінологією, чого не можна сказати про деяких інших парламентаріїв, інколи українців за національністю. Можливо, є явища, які стоять вище за класове розмежування. Припустимо, культура.

— Безумовно, треба поважати народ, серед якого живеш і, тим більше, інтереси якого представляєш. Мова — це один з проявів поваги. А якщо подивитися в ширшому плані, то, по-перше, будь-яка національна культура — це природна перешкода на шляху тоталітаризму. Бо народна культура має складником певну систему моральних цінностей. А мораль і тоталітаризм — несумісні. Тоталітаризм — це відміна моралі, заміна її наказом згори. По-друге, національні культури стоять на перешкоді уніфікації народів.

— Поки що в Україні в плані міжнаціонального співіснування все спокійно. Хоча спроби посіяти розбрат були і, власне, тривають. Яким чином можна зберегти рівновагу, спокій на борту українського корабля під час плавання до берегів власної державності?

— Мені здається, швидше проводити економічні реформи, приватизацію і починати працювати. Бо на чому побудований марксизм-ленінізм? На розподілі. Ділити вже нічого. Треба припинити гризню навколо нужденних залишків соціалізму. Це на руку номенклатурній банді, в якої є можливість «під шумок» щось собі урвати.

— Ви не боїтеся цього слова — банда?

— Ні, воно відповідає їхній історичній ролі. І путч це яскраво проілюстрував. Взагалі, хочу підкреслити, де б не жив, я так само виступав би за державну самостійність і незалежність корінного народу. Виходячи хоча б з економічних засад. Бо в разі відтворення імперських централізованих структур, під будь-якою вивіскою союзу, співдружності, федерації чи спілки, всіх нас грабуватимуть однаково — і українців, і росіян, і узбеків. Не розбираючи. Я розрізняю людей за ознакою: вміє працювати, не вміє працювати. Тоталітарна централізована державна система створює найсприятливіші умови для тих, хто не вміє і не хоче працювати. Але це окремі питання.

— Владиславе Васильовичу, дозвольте подякувати вам за бесіду і закінчити її думкою В. Вернадського, висловленою ним під час недовгого існування УНР: «Сила русской культуры так велика, что ей нисколько не страшна одновременная работа украинизации. Здесь должно быть совместное дружеское общение. И оно возможно».

Бесіду вів Павло СТОРОЖЕНКО.

Телеграфним рядком з Кіровограда

І АКАДЕМІКИ ЦУКОР ВАРЯТЬ

Новим дійсним членом Академії інженерних наук України став житель селища Олександрівка Юрій Цюкало. Він працює головним інженером на Другому імені Петровського цукрозаводі. Вигадував різні пристрої для вдосконалення виробництва, нові технології. І довигадувався.

ДЕКОЛЕКТИВІЗАЦІЯ ТРИВАЄ

Вирішили ліквідувати своє господарство члени колгоспу імені Котовського Гайворонського району. Розпустили управлінські структури, згідно з трудовим внеском кожного розподілили основні фонди. І... об'єдналися у спілку селянських господарств «Іванкова криниця». Проте силою нікого не тягли. Приклад котовців наслідували в колгоспі «Зоря» (колишня «Зоря комунізму»).

АКЦІОНЕРИ РОЗБУДИЛИ ДНІПРО

Перші 9 барж гравію відправлено з вантажного причалу акціонерного об'єднання «Дніпроенергобудпром» до Кременчуцького річкового порту. Так, в середині лютого, розпочалася міні-навігація на відрізку Дніпра між Світловодськом та Кременчуком.

ТОРГ ТУТ НЕДОРЕЧНИЙ

Спорожніли у другій декаді лютого склади управління «Облпаливо». Ціна однієї тонни палива становить тепер 3 тисячі карбованців. Продавали ж його населенню по 100 карбованців. Різницю в 110 мільйонів компенсувати облвиконком відмовився —і склади стали банкрутами. Щоб там знову з'явилося паливо, потрібно 1,5 мільярда карбованців.

Микола ВОЛОК.

Виставки

ПОЛЯРНІ МАНДРІВНИКИ

Засніжений намет, широкі лижі, хутряні рукавиці, і трохи далі за цими натуральними речами — величезне фотопанно: замерзлий водоспад на величезній річці, та маленька постать людини з рюкзаком. Велич природи і сила людського духу.

Це лише один з фрагментів виставки «Київські мандрівники та полярники», яку вперше відкрито в Музеї історії Києва. Коштовні камені — самоцвіти, туристичні карти, оригінальні вироби з кісток диких тварин, водолазні костюми... Все це надзвичайно цікаво для тих, хто прийшов сюди, щоб «вдихнути неповторний запах далеких доріг».

Ініціатором першої виставки про мандрівників став науково-експедиційний центр «Київ». Не виключено, що подібні експозиції будуть демонструватися щороку.

Микола ХРІЄНКО.

Діалог: журналіст — міністр

ВІЛЬНА, ГОРДА, АЛЕ — УТРИМАНКА?

Ситуація, яка склалася на ринку газетно-журнальної періодики України, дуже дивна: кіоски завалені друкованою продукцією, а преси як такої немає. Бо преса не лише колективний пропагандист, агітатор та організатор — перш за все, інформатор та аналітик. Коментує становище голова Державного комітету України по пресі Юрій ДЯЧЕНКО.

— ПЕРШ за все — законодавча база. Поки не прийнято республіканський Закон про пресу, ми вимушені користуватися Законом СРСР «О печати и средствах массовой информации» та постановою Ради Міністрів УРСР № 243 від 7.09.90 р. «Про порядок реєстрації...». Перший етап — реєстрація видання — ще якось регламентований. Але далі...

— Якщо видання друкує порнопродукцію або розповсюджує інформацію, яка не відповідає дійсності, як можна обмежити таку діяльність?

— Поки що ніяк.

— Отже, Президент України вимушений був коментувати виступ російського міністра преси тому, що не міг звернутися до суду?

— Саме так. Санкції у подібних випадках поки що не обумовлені.

— Ринок сильно похитнув матеріальне становище засобів масової інформації, які були раніше суперрентабельними...

— Районна преса і раніше приносила збитки на 25 мільйонів на рік. Торік ці збитки зросли до 85 мільйонів. На сьогодні даних не маємо: за проектом нового республіканського Закону про пресу, матеріально забезпечувати видання мають засновники. Отже — це їхня турбота. Але від районної преси сьогодні залишилася хіба що назва.

ДЛЯ ДОВІДКИ. За даними Держкомпреси, на 31 грудня 1991 року зареєстровано 552 видання, розрахованих на республіканську аудиторію (290 газет та 262 журнали). Плюс 2057 видань, розрахованих на обласну аудиторію. Рекордсмен за кількістю газет — Донецька область (217), за кількістю журналів — Львівська (17).

— Чи допоможе пресі Держкомітет?

— Беруть за горло — от і з'явилася програма державної підтримки.

— Якщо об'єктивно — чи можна допомогти всім?

— Ні. Раніше було 19 республіканських газет, сьогодні — близько 300.

ДЛЯ ДОВІДКИ. За даними на 16.12.91 р., не виходять з числа зареєстрованих республіканських видань 74, не надсилають до Держкомпреси (і тому немає впевненості у тому, що вони виходять) 69 видань, втратили право на видання (не подолали організаційних труднощів) 13 видань.

— Ми потрапили до пастки. Немає законів, наступає ринок. Матеріали зросли у ціні у 200—300 разів, зросли послуги зв'язку доставки. Нам передали партвидави, але в той самий час закрили партійні рахунки — папір перестав надходити. Комітет раніше пресою не займався. Ми скоротили штат, функції управління передали униз. У матеріальному плані — на нулі...

— А де беруть стартовий капітал численні комерційні видання?

— За проектом нового Закону, ми не маємо права цим цікавитись...

ДЛЯ ДОВІДКИ. З усіх зареєстрованих газет, розрахованих на республіканську аудиторію, 54 — приватні. Ще 26 — фірм, концернів, асоціацій, 7 — кооперативів, 37 — підприємств. В основному — детективи, порнолітература, об'яви, гороскопи, реклама. Загальнополітичних щоденних газет у республіці залишилося.., три: «Правда Украины», «Демократична Україна», «Голос України». Остання у роздріб не надсилається. Всі друкуються у Києві — тож роль щоденних грають лише у цьому регіоні. Отже, як засіб масової інформації загальнореспубліканська преса перестала існувати. Чи може вона хоча б грати роль аналітика, критика?

— Стали незалежними, а тепер вимагають від держави паперу за доступними цінами, дотацій, компенсації витрат,— говорить Ю. Дяченко,— яка ж це незалежність?..

Він не правий?

Костянтин ПАРИШКУРА.

Репортаж із митниці

НА КОРДОНІ ТЕПЕР СПОКІЙНО

Той, хто торік виїжджав до Польщі через кордон у Ягодині, пам'ятає неймовірні черги до митниці. І коли у жовтні, збираючи матеріал для газети, я зайшов до начальника Ягодинської митниці В. Галяпківа, той був у поганому настрої. А у лютому і на кордоні, і у настрої Володимира Івановича сталися разючі зміни. Але все по порядку.

До кордону ми їхали у неділю. Раніше це був найнапруженіший день для прикордонників і митників. А зараз здивувала черга... з п'яти-шести машин із польськими номерами. Біля шлагбауму, який веде до митниці, нас зустрів наряд міліції. Суворі лейтенанти наказали ознайомитися із списком предметів, які забороняється вивозити за кордон. Ознайомившись з ним, ми зрозуміли: сюди входить все, що виробляється в Україні.

— А тепер пишіть у декларації, що із списком знайомі й не заперечуватимете проти конфіскації, якщо у вас знайдуть у багажі те, що входить до переліку, — наказав лейтенант.

Наказ ми виконали. А потім троє працівників міліції нас ретельно обшукали. Не обмовився, бо це був обшук, а не догляд речей. Новоявлені помічники митників не мали ні того досвіду фахівців у поводженні з громадянами Польщі та України, ні такту, ні певних знань. Бо переносний телевізор лейтенант чомусь вважав контрабандою, хоча, при внесенні такої речі у декларацію із зобов'язанням ввезти її назад, він стає предметом особистого користування.

Це вже нам пояснив В. Галяпків, який недільного дня був на митниці. Прочитавши заголовок попередньої публікації «На кордоні спокою немає», він, посміхнувшись, сказав: «Тепер повний спокій».

І Володимир Іванович пояснив зміни у настрої тим, що після 1 грудня працівники Ягодинської митниці відчули: за ними стоїть держава, а не далека Москва. На переході було облаштовано кілька перевірочних каналів, збільшився штат, зросла зарплата митників. Кілька разів у Ягодині були представники Державного митного комітету України. Результат цих поїздок такий: Ягодинський перехід визначено основними воротами нашої держави на Захід.

— Тут, де ми стоїмо, буде вантажний перехід, а праворуч виділено 17 гектарів для спорудження нової митниці. Буде зводитися вона за сучасним проектом, щоб було зручно і митникам, і прикордонникам, і тим, хто перетинатиме кордон, — розповів Володимир Іванович. — І, ви знаєте, це підняло настрій наших працівників. Ми вже можемо не червоніти перед сусідами: умови роботи у нас не гірші за їхні. А коли економічна ситуація в Україні стане кращою, то, думаю, і валізи не будемо доглядати. Бо саме за це на нас ображаються. Але робимо це не за власним бажанням. Є урядові рішення, які ми чітко виконуємо.

Додам від себе: і ввічливо. Бо тоді, коли готувався цей репортаж, ніхто не скаржився, що його людську гідність образили. А раніше це було. Та тепер на кордоні спокій...

Олександр БІЛИК.

Ягодин—Київ.

Пригода

ВОВК І СЕМЕРО СЕЛЯН

На світанку до села Василівки Іллінецького району заблукав вовк. Прогнати б його — так ні. Накинулися люди на сіроманця з кийками і лупцювали, поки той не сконав. Щоправда, семеро василівчан довелося госпіталізувати до лікарні. Не знаєш навіть, кого в цій ситуації пожаліти більше.

Валерій ЛАЗАРЕНКО.

Вінницька область.

Майстер

НА ЗЕМЛІ І ПІД ЗЕМЛЕЮ

Є у хлібодайному Мар'їнському районі село Новоукраїнка. Заселяли його півтора століття тому запорозькі козаки, люд із Харківщини, Полтавщини. Серед перших була і родина Луциків. Сьогодні нащадки славного запорозького роду збирають щедрі врожаї, видобувають «нагора» вугілля.

Уже не перший рік веде підземні «покоси» на глибоких горизонтах шахти «Південнодонбаська-1» гірник Віктор Луцик. У колективі поважають його за працьовитість, умілість, природжену селянську кмітливість.

З нелегкої зміни поспішає Віктор до рідного села. Тут його корені, його радощі й турботи. На садибі все механізовано власними руками — від вмикання світла до дробилки, циркулярки. В парнику всю зиму ростуть-дозрівають огірки, помідори. Недавно з відправлених на звалище старих автомашин і тракторів зібрав міні-трактор. Тепер «Бджілка» — перший помічник: оре, висаджує картоплю, сіє та косить, перевозить всілякі вантажі.

Але Віктор, як говорять, працює не лише на себе. Завдяки його світлій голові та майстерності Новоукраїнка виглядає нині такою чепурною і привабливою. При в'їзді Луцик встановив саморобні прикраси — різьблені ворота, альтанки, казкових журавлів. Подібна краса і в центрі села.

Ось такий він, Віктор Луцик, шахтар і селянин, господар на землі й під землею.

Юрій ДОЦЕНКО.

Фото Віктора КАЛИНИЧЕНКА.

Донецька область.

Доро
ціно

Продовжуют
гірники Кривог
не працюють тр
дев'ять знову
добувати й в
руду замовника
лька днів не б
но їхніх вимог
земників підтри
ги з гірничо-з
комбінатів залі
сейну, металург
сталі» предст
трудових колек
петровської обл

Керівники
мітету вист
ефірі обласно
яснили свою
но закликали
ранців всіх рі
трудові колекти
підтримати вим
ких гірників.

Конфлікт ви
лібералізації ці
та антинародні
Дніпропетровщ
Тут, за відомос
ціни значно ви
лом в Україні
жу: гірникам
наче сталос
від місцев

І страйкуват
збагнувши, що
ласті при влад
сили, котрі гал
хідні зміни і
меж останньог
гострюють ста
надією «нар
«краще» м
чорний ринок,
численні коме
жові структур
яких жаданих
на підприємст
створюють мат
економічна реф
ночувала. Там
кроці — підні
колесо. Гірни
рофоном поім
заступників го
кому, котрі ти
маються винят
своїм майбутні
глибоко вразил
(цитую)
лови облвикон
Задої, коли в
непереконливо
запитання гір
шахти «Жовтн
грубощі й кр
голови Станіс
коли гірники
нього на прийо

Тут треба с
льки не страй
приміром ш
ки, в залізор
басі зберігали
сподівалися,
пер криворіж
ходи не обов
шкідливі, бо
структури вла
вильні висно
пер страйк
ний для екон
ної України.

Шкода, що
ціною доводи
«тривкість і
сервативних с
ні нової дем
жави. Щойно
ворізького стр
пили» одне з
пропетровськ
і запросили
депутатів та
підписати в
скликати сес
ди й зажада
конкому обл
родних депута

Микола НЕЧ
власний
«Голосу У

Дніпропетр

...ст — міністр

...ГОРДА, ...ИМАНКА?

...нку газетно-журнальної пе... кіоски завалені друкованою ...немає. Бо преса не лише ко... та організатор — перш за ... Коментує становище голова ... пресі Юрій ДЯЧЕНКО.

ДЛЯ ДОВІДКИ. За дани...и на 16.12.91 р., не вихо...ять з числа зареєстрованих ...республіканських видань 74, ...е надсилають до Держком...реси (і тому немає впевне...ості у тому, що вони вихо...ять) 69 видань, втратили ...раво на видання (не подо...али організаційних трудно...ів) 13 видань.

— Ми потрапили до паст...ки. Немає законів, наступає ...ринок. Матеріали зросли у ...іні у 200—300 разів, зросли ...послуги зв'язку доставки. ...Нам передали партвидави, ...але в той самий час закрили ...партійні рахунки — папір ...перестав надходити. Комітет ...раніше пресою не займався. ...Ми скоротили штат, функції ...управління передали униз. У ...матеріальному плані — на ...нулі...

— А де беруть стартовий капітал численні комерційні видання?

— За проектом нового Закону, ми не маємо права цим цікавитись...

ДЛЯ ДОВІДКИ. З усіх зареєстрованих газет, розрахованих на республіканську аудиторію, 54 — приватні. Ще 26 — фірм, концернів, асоціацій, 7 — кооперативів, 37 — підприємств. В основному — детективи, порнолітература, об'яви, гороскопи, реклама. Загальнополітичних щоденних газет у республіці залишилося... три: «Правда Украины», «Демократична Україна», «Голос України». Остання у роздріб не надсилається. Всі друкуються у Києві — тож роль щоденних грають лише у цьому регіоні. Отже, як засіб масової інформації загальнореспубліканська преса перестала існувати. Чи може вона хоча б грати роль аналітика, критика?

— Стали незалежними, а тепер вимагають від держави паперу за доступними цінами, дотацій, компенсації витрат,— говорить Ю. Дяченко,— яка ж це незалежність?..

Він не правий?

Костянтин ПАРИШКУРА.

Майстер

НА ЗЕМЛІ І ПІД ЗЕМЛЕЮ

Є у хлібодайному Мар'їнському районі село Новоукраїнка. Заселяли його півтора століття тому запорозькі козаки, люд із Харківщини, Полтавщини. Серед перших була і родина Луциків. Сьогодні нащадки славного запорозького роду збирають щедрі врожаї, видобувають «нагора» вугілля.

Уже не перший рік веде підземні «покоси» на глибоких горизонтах шахти «Південнодонбаська-1» гірник Віктор Луцик. У колективі поважають його за працьовитість, уміність, природжену селянську кмітливість.

З нелегкої зміни поспішає Віктор до рідного села. Тут його корені, його радощі й турботи. На садибі все механізовано власними руками — від вмикання світла до дробилки, циркулярки. В парнику всю зиму ростуть-дозрівають огірки, помідори. Недавно з відправлених на звалище старих автомашин і тракторів зібрав міні-трактор. Тепер «Бджілка» — перший помічник: оре, висаджує картоплю, сіє та косить, перевозить всілякі вантажі.

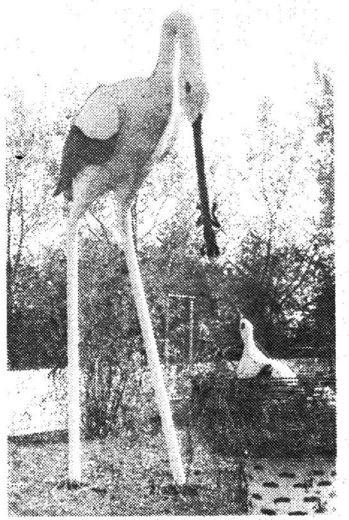
Але Віктор, як говорять, працює не лише на себе. Завдяки його світлій голові та майстерності Новоукраїнка виглядає нині такою чепурною і привабливою. При в'їзді Луцик встановив саморобні прикраси — різьблені ворота, альтанки, казкових журавлів. Подібна краса і в центрі села.

Ось такий він, Віктор Луцик, шахтар і селянин, господар на землі й під землею.

Юрій ДОЦЕНКО.

Фото Віктора КАЛИНИЧЕНКА.

Донецька область.

Дорогою ціною

Продовжують страйкувати гірники Кривого Рога. Нині не працюють три шахти, ще дев'ять знову припинять видобувати й відвантажувати руду замовникам, якщо за кілька днів не буде задоволено їхніх вимог. Гірників-підземників підтримують колеги з гірничо-збагачувальних комбінатів залізорудного басейну, металурги «Криворіжсталі» представники ряду трудових колективів Дніпропетровської області.

Керівники [illegible]айко[illegible] комітету вист[illegible] у [illegible]ому ефірі обласного радіо і пояснили свою позицію. Заодно закликали народних обранців всіх рівнів області, трудові колективи і громадян підтримати вимоги криворізьких гірників.

Конфлікт виник навколо лібералізації цін, потворність та антинародність якої на Дніпропетровщині очевидна. Тут, за відомостями гірників, ціни значно вищі, ніж загалом в Україні. Відразу скажу: гірникам заперечують, наче стало[illegible] це незал[illegible]но від місцев[illegible] влади.

І страйкувати вони почали, збагнувши, що в рідній області при владі залишилися сили, котрі гальмують необхідні зміни і навмисне до меж останнього терпіння загострюють становище — з надією «нав[illegible]ути» л[illegible]й у «краще» м[illegible]е. Пр[illegible]ітає чорний ринок, наживаються численні комерційні та біржові структури і майже ніяких жаданих перетворень на підприємствах. Там, де створюють матеріальні блага, економічна реформа ще й не ночувала. Там на кожному кроці — підніжка, палиця в колесо. Гірники перед мікрофоном поіменно назвали заступників голови облвиконкому, котрі тим часом «займаються винятково собою і своїм майбутнім». Страйкарів глибоко вразили і обурили (цитую) [illegible]помічність [illegible]олови облвиконкому Миколи Задої, коли він невиразно й непереконливо відповідав на запитання гірників у вибоях шахти «Жовтнева» та «гнів, грубощі й крик заступника голови Станіслава Стежка, коли гірники завітали до нього на прийом».

Тут треба сказати, що скільки не страйкували раніше, приміром шахтарі-вугільники, в залізорудному Кривбасі зберігали витримку. Ми сподівалися, пояснюють тепер криворіжці, що такі заходи не обов'язкові і навіть шкідливі, бо не спонукають структури влади «робити правильні висновки». Але ж тепер страйк й поготів згубний для економіки незалежної України.

Шкода, що такою дорогою ціною доводиться оплачувати «тривкість і живучість консервативних сил» при творенні нової демократичної держави. Щойно посланці криворізького страйккому «захопили» одне з приміщень Дніпропетровської міської Ради і запросили сюди народних депутатів та всіх бажаючих підписати вимогу негайно скликати сесію обласної Ради й зажадати відставки виконкому обласної Ради народних депутатів.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Дніпропетровськ.

Соціологічний коментар власкора

ЛІБЕРАЛІЗОВАН... ГРАБІЖНИЦТВО

ТАК ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЗАХМАРНИЙ СТРИБОК ... ЖИТЕЛІ ЗАКАРПАТТЯ

Спочатку злякали ціни на продукти першої необхідності. Не бажаючи ризикувати в суспільній невідомості, виробники заломили максимум, а то й більше. До речі, знайти тепер крайнього, хто давав ці орієнтири, не вдається.

Сметана за 40 купонів скисала в магазинах. Така ж доля чекала на варену ковбасу та стокупонні сосиски. Довелося кидати перший рятівний круг у вигляді дотації та нових закупівельних цін. Для прикладу, на ті ж варену ковбасу та сосиски держава виділила по 50 карбованців на кожен вироблений кілограм.

На фоні цих маневрів позитивно сприймаються спроби окремих виробників самим реалізовувати власну продукцію. Перший такий магазин в Ужгороді відкрило виробниче об'єднання м'ясної промисловості (генеральний директор І. Гузинець). Торгова надбавка на продукти тут вже не накручується. До того ж, підприємства галузі мають можливість оперативно варіювати з асортиментом та його кількістю. В результаті ціни на свинину та яловичину знизилися до 50 купонів.

Сприяло лібералізованому грабіжництву й те, що міністерства чітко не вказали, як потрібно застосовувати доведені ними граничні коефіцієнти. Цим не обминули скористатися керівники різних рівнів, що стали трактувати їх, як заманеться і, зрозуміло, виключно на власн... ристь.

Так, управління Льві... залізниці на всі види... правлень вантажів у ... місцевого сполучення за... коефіцієнта 5, встановл... Мінекономіки, застосу... 27,39 (!). От і спробуй ... спортуй. Відрадно, що ... ня пограбованих таким ... почули в Кабінеті Мін... і розбійницький коеф... було відмінено. Тепер в... новить 8,3.

А ось енергетики пр...

КОРІННЕ НАСЕЛЕННЯ БЕЗ ПРАВ

На екстреному засіданні Центральної Ради Організації кримсько-татарського національного руху (ОКНР), що відбулося 18 лютого, зазначалося, зокрема, що Верховна Рада України, Президент України Л. Кравчук не прислухаються до голосу депортованого корінного населення Криму, зволікають з прийняттям правових рішень щодо його подальшої долі.

У зв'язку з цим 26 лютого лідери ОКНР закликали по Кримському телебаченню кримсько-татарський народ взяти участь у пікетуванні Верховної Ради України.

16—17 березня до Києва почнуть приїжджати кримські татари, які живуть в Україні та в інших республіках колишнього Союзу, щоб упродовж кількох днів, і зокрема 20 березня, коли почнеться нарада глав держав СНД, висловити свої вимоги.

Наш кореспондент звернувся до голови ОКНР, заступника голови Кримсько-татарського Меджлісу Рефата Чубарова з проханням прокоментувати політичну ситуацію в Криму. Ось що він розповів:

— Нині ми готуємо два пакети вимог, які маємо намір подати Верховній Раді України та главам СНД. Ці вимоги, насамперед, стосуються надання Криму статусу національно-територіального утворення і механізму повернення на рідні землі депортованого корінного населення Криму.

Кримські ж власті, прибравши з Конституції республіки слова «у складі України», фактично проклали місток до розриву з Україною. Це, на мою думку, є результатом недалекоглядності парламенту України. 12 лютого минулого року він припустився помилки, відновивши кримську автономію, виходячи з результатів кримського референдуму, в якому, до речі, кримські татари участі не брали. Думаю, настав час виправити цю помилку.

Олександр ПІЛАТ, Світлана ПИСАРЕНКО.

БАТЬКИ І ...

У шостій статті Кон... ООН про права дитин... зано, що кожна дитин... невід'ємне право на жи... держава забезпечує її ... вання та здоровий роз...

Ця конвенція ратифіко... Верховною Радою Ук...

Але діти — гинуть. ... раїні за останні три... тільки внаслідок гри ... нем загинуло майже 5... тей у віці до 14 років. ... кожна п'ята дитина, що... від нещасних випадкі... танній страшний прикл... у селі Червона Богоду...

ЕЛЕКТРО...

18 лютого з харківськ... лізничного вокзалу виру... магістралях області еле... їзд «Чорнобиль». Ця ... акція управління внут... справ на транспорті, обл... комітету Червоного Хре... обласної ради чорнобиль... ганізована для допомоги... як двом тисячам інвалі... ласті з числа ліквідатор... рії на ЧАЕС. У першому...

З ПІОН...

Нещодавно створене ... Комсомольську Українськ... зацьке товариство прис... до реалізації програмних... жень. Зокрема, рада ... вського коша, до складу... входять 20 куренів, ви... організувати відділ істо... раїнського козацтва на... міського краєзнавчого ... при політехнічному колед...

Кримінальна хроніка

РТУТЬ ВИПАРОВУЄТЬСЯ ВНОЧІ

У Шосткинському виробничому об'єднанні «Імпульс» уночі хтось пограбував цех № 3. Безслідно зникли чотири балони, в яких 119 кілограмів ртуті. На фоні сучасної криміногенної обстановки, сам по собі факт не такий уже й рідкісний, якби не одна деталь. «Імпульс» — підприємство військово - промислового комплексу із суворим охоронним режимом.

Слідчі не відкидають версії, що балони приховані на території об'єднання. Але з кожним днем надій на це все менше.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Сумська область.

ДАІ повідомляє

КУЛЯ В КОЛЕС...

Дедалі частіше події на автошляхах нагадують кадри пригодницьких фільмів. Несамовито мчать машини, лунають постріли, ллється кров. І тепер ті, хто раніше картав міліцію за обережність, починають висловлювати сумнів: чи не надто вже сліпо виймають стражі порядку зброю? Ось дві пригоди, з допомогою яких можна одержати відповідь на це запитання.

Уночі автопатруль відділу ДАІ Ленінградського району Києва в складі старшини міліції В. Линченка та старшини міліції А. Западнюка запримітив «Жигулі», що перебували в розшуку. У відповідь на вимогу зупинитися водій легковика натиснув на «газ». Після тривалого переслідування, під час якого порушник неодноразово створював аварійні ситуації, пролунали попереджувальні постріли вгору. Проте вони не вгамували «автогонщика», і врешті-решт інспектор відкрив вогонь по машині. Кулями були пошкоджені колеса і крило, жертв та потерпілих немає.

А цей випадок, що трапився у Вінницькій області,— яскравий приклад ставлення деяких наших громадян до людини в міліцейській формі, яка виконує службови... в'язок. «Москвич» на ... автоінспектора не зре... Отож — погоня, небе... віражі порушника. Зн... переджувальні постріл... трульної машини, в як... гували міліціонери ДА... В. Чорноус та Оле... Мельник. Нарешті ... вич» із прострілени... сом зупинився. З нь... скочили троє нетвере... ловіків, один схопив ... кинувся на інспектора... щаючись, той вистрел... руку нападаючому.

Соціологічний коментар власкора

ЛІБЕРАЛІЗОВАНЕ ГРАБІЖНИЦТВО

ТАК ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЗАХМАРНИЙ СТРИБОК ЦІН ЖИТЕЛІ ЗАКАРПАТТЯ

Спочатку злякали ціни на продукти першої необхідності. Не бажаючи ризикувати в суспільній невідомості, виробники заломили максимум, а то й більше. До речі, знайти тепер крайнього, хто давав ці орієнтири, не вдається.

Сметана за 40 купонів скисала в магазинах. Така ж доля чекала на варену ковбасу та стокупонні сосиски. Довелося кидати перший рятівний круг у вигляді дотації та нових закупівельних цін. Для прикладу, на ті ж варену ковбасу та сосиски держава виділила по 50 карбованців на кожен вироблений кілограм.

На фоні цих маневрів позитивно сприймаються спроби окремих виробників самим реалізовувати власну продукцію. Перший такий магазин в Ужгороді відкрило виробниче об'єднання м'ясної промисловості (генеральний директор І. Гузинець). Торгова надбавка на продукти тут вже не накручується. До того ж, підприємства галузі мають можливість оперативно варіювати з асортиментом та його кількістю. В результаті ціни на свинину та яловичину знизилися до 50 купонів.

Сприяло лібералізованому грабіжництву й те, що міністерства чітко не вказали, як потрібно застосовувати доведені ними граничні коефіцієнти. Цим не обминули скористатися керівники різних рівнів, що стали трактувати їх, як заманеться і, зрозуміло, виключно на власну користь.

Так, управління Львівської залізниці на всі види відправлень вантажів у межах місцевого сполучення замість коефіцієнта 5, встановленого Мінекономіки, застосувало... 27,39 (!). От і спробуй транспортуй. Відрадно, що волання пограбованих таким чином почули в Кабінеті Міністрів і розбійницький коефіцієнт було відмінено. Тепер він становить 8,3.

А ось енергетики продовжують насильство над виробниками. Взявши за основу не стартову, а вже підвищену протягом минулого року ціну, «Львівенерго» збільшив її не у 9, як передбачалось, а в 27, 84 раза.

За аналогічною методологією встановлені нинішні розцінки і зв'язківцями. Причому ціни скажені, а якість обслуговування — вовча.

Ряд інших галузей сприйняли лібералізацію цін, як твір на довільну тему. Скажімо, закарпатців, серед яких чимало індивідуальних забудовників, обурює сьогоднішня вартість багатьох будматеріалів, але насамперед цегли: 2650 карбованців за тисячу штук. Для порівняння скажу, що в Полтаві вона коштує 1347, у Вінниці — 1196, у Нікополі — 930 карбованців. Бо ж вартість основної сировини, себто глини, не зросла. Звідки ж тоді такі астрономічні цифри в регіоні?

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

КОРІННЕ НАСЕЛЕННЯ БЕЗ ПРАВ

На екстреному засіданні Центральної Ради Організації кримсько-татарського національного руху (ОКНР), що відбулося 18 лютого, зазначалося, зокрема, що Верховна Рада України, Президент України Л. Кравчук не прислухаються до голосу депортованого корінного населення Криму, зволікають з прийняттям правових рішень щодо його подальшої долі.

У зв'язку з цим 26 лютого лідери ОКНР закликали по Кримському телебаченню кримсько-татарський народ взяти участь у пікетуванні Верховної Ради України.

16—17 березня до Києва почнуть приїжджати кримські татари, які живуть в Україні та в інших республіках колишнього Союзу, щоб упродовж кількох днів, і зокрема 20 березня, коли почнеться нарада глав держав СНД, висловити свої вимоги.

Наш кореспондент звернувся до голови ОКНР, заступника голови Кримсько-татарського Меджлісу Рефата Чубарова з проханням прокоментувати політичну ситуацію в Криму. Ось що він розповів:

— Нині ми готуємо два пакети вимог, які маємо намір подати Верховній Раді України та главам СНД. Ці вимоги, насамперед, стосуються надання Криму статусу національно-територіального утворення і механізму повернення на рідні землі депортованого корінного населення Криму.

Кримські ж власті, прибравши з Конституції республіки слова «у складі України», фактично проклали місток до розриву з Україною. Це, на мою думку, є результатом недалекоглядності парламенту України. 12 лютого минулого року він припустився помилки, відновивши кримську автономію, виходячи з результатів кримського референдуму, в якому, до речі, кримські татари участі не брали. Думаю, настав час виправити цю помилку.

Олександр ПІЛАТ,
Світлана ПИСАРЕНКО.

Знак біди

БАТЬКИ І КОНВЕНЦІЯ ООН

У шостій статті Конвенції ООН про права дитини сказано, що кожна дитина має невід'ємне право на життя, а держава забезпечує її виживання та здоровий розвиток. Ця конвенція ратифікована і Верховною Радою України. Але діти — гинуть. По Україні за останні три роки тільки внаслідок гри з вогнем загинуло майже 500 дітей у віці до 14 років. Це — кожна п'ята дитина, що гине від нещасних випадків. Останній страшний приклад — у селі Червона Богодухівського району на Харківщині під час пожежі загинули, залишені батьками без нагляду, троє дітей — одного, двох і трьох літ. У порушенні кримінальної справи за цим фактом було відмовлено — за відсутністю складу злочину. Батьків · до болю шкода, але потрібні, очевидно, дієві заходи щодо дорослих, з чиєї вини, прямої чи посередньої, гинуть малюки. І ці заходи відповідали б міжнародним угодам.

Анатолій МЕДВЕДЄВ,
радник юстиції.

Кримінальна хроніка

РТУТЬ ВИПАРОВУЄТЬСЯ ВНОЧІ

У Шосткинському виробничому об'єднанні «Імпульс» уночі хтось пограбував цех № 3. Безслідно зникли чотири балони, в яких 119 кілограмів ртуті. На фоні сучасної криміногенної обстановки, сам по собі факт не такий уже й рідкісний, якби не одна деталь. «Імпульс» — підприємство військово - промислового комплексу із суворим охоронним режимом.

Слідчі не відкидають версії, що балони приховані на території об'єднання. Але з кожним днем надій на це все менше.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Сумська область.

Коротко

ЕЛЕКТРОПОЇЗД ПАМ'ЯТІ

18 лютого з харківського залізничного вокзалу вирушив по магістралях області електропоїзд «Чорнобиль». Ця спільна акція управління внутрішніх справ на транспорті, обласного комітету Червоного Хреста та обласної ради чорнобильців організована для допомоги більш як двом тисячам інвалідів області з числа ліквідаторів аварії на ЧАЕС. У першому та останньому вагонах будуть розташовані каси для збору пожертв, такі самі, як в тролейбусі «Афганістан». 317 харківських ліквідаторів уже померли. Отже, електропоїзд вирушив, щоб нагадати про біди живих.

Микола КОСИЙ.
Харківська область.

З ПІОНЕРІВ У ДЖУРИ

Нещодавно створене у місті Комсомольську Українське Козацьке товариство приступило до реалізації програмних положень. Зокрема, рада Дніпровського коша, до складу якого входять 20 куренів, вирішила організувати відділ історії українського козацтва на базі міського краєзнавчого музею при політехнічому коледжі. Вирішено також на час літніх канікул створити табори юних джур, де підлітки набуватимуть козацького гарту. Наслідуючи традиції козацького братства, товариство перерахувало у фонд міського об'єднання інвалідів 50 тисяч карбованців.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

ДАІ повідомляє

КУЛЯ В КОЛЕСІ

Дедалі частіше події на автошляхах нагадують кадри пригодницьких фільмів. Несамовито мчать машини, лунають постріли, ллється кров. І тепер ті, хто раніше картав міліцію за обережність, починають висловлювати сумнів: чи не надто вже сліпо виймають стражі порядку зброю? Ось дві пригоди, з допомогою яких можна одержати відповідь на це запитання.

Уночі автопатруль відділу ДАІ Ленінградського району Києва в складі старшини міліції В. Линченка та старшини міліції А. Западнюка запримітив «Жигулі», що перебували в розшуку. У відповідь на вимогу зупинитися водій легковика натиснув на «газ». Після тривалого переслідування, під час якого порушник неодноразово створював аварійні ситуації, пролунали попереджувальні постріли вгору. Проте вони не вгамували «автогонщика», і врешті-решт інспектор відкрив вогонь по машині. Кулями були пошкоджені колеса і крило, жертв та потерпілих немає.

А цей випадок, що трапився у Вінницькій області,— яскравий приклад ставлення деяких наших громадян до людини в міліцейській формі, яка виконує службовий обов'язок. «Москвич» на жест автоінспектора не зреагував. Отож — погоня, небезпечні віражі порушника. Знову попереджувальні постріли з патрульної машини, в якій чергували міліціонери ДАІ УВС В. Чорноус та Олександр Мельник. Нарешті «Москвич» із простреленим колесом зупинився. З нього вискочили троє нетверезих чоловіків, один схопив камінь і кинувся на інспектора. Захищаючись, той вистрелив у руку нападаючому.

Як інакше вплинути на вкрай знахабнілих порушників і злочинців? Поки що рецепту немає. От і змушені працівники ДАІ вдаватися до зброї. За статистикою, вона застосовується в кожному другому випадку для зупинки водіїв, які не бажають підкоритися вимогам автоінспектора, а кожен четвертий випадок затримання угонщиків супроводжується стріляниною. Слід сказати, що працівники ДАІ щотижня затримують до 10 угонщиків. Лише торік власники позбулися 24934 транспортних засобів, з яких з допомогою міліції повернуто 11942.

Владислав ГРОМОВ,
працівник УДАІ МВС України.

Телеграфним рядком з Миколаєва

ГВАРДІЙСЬКЕ МІСТЕЧКО

Завершується спорудження їдальні та клубу у військовому містечку частини Народної гвардії України, що дислокується в Миколаєві. Тут же буде звезено казарму, гуртожиток із зручними кімнатами на два-три чоловіки. В центрі підніметься багатоповерховий житловий будинок для сімей офіцерів та прапорщиків.

СИТЕЦЬ ІЗ ГОНКОНГУ

Щоб не залежати від нині ненадійних постачальників із Росії, на долю яких припадало 80 відсотків сировини, миколаївська виробничо-торговельна фірма «Евіс» уклала угоду на придбання в Гонконзі 1 мільйона метрів ситцю за 750 тисяч доларів. Валюту фірма заробила за власну ж продукцію — куртки, пальта, сукні, що користуються попитом як у нас, так і за кордоном.

АНТИЧНІ ЯКОРІ

У Миколаївському музеї суднобудування і флоту відкрилася унікальна виставка античних якорів. Реліквії знайдені переважно під час наукових підводних експедицій та розкопок ентузіастами на острові Березань.

ЗАСПІВАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ

Відбулася презентація нового мистецького колективу — вокально-інструментального ансамблю «Вільні козаки». Це перший у Миколаєві український національний ансамбль. Керує ним Валерій Вербицький.

ПОЖЕЖА В КОЛИСЦІ

У Первомайському пологовому будинку трапилася трагедія. Від залишеної медсестрою електрогрілки загорілися пелюшки в колисці дівчинки. Немовля, що народилося три дні тому, загинуло від опіків. Постраждав і щойно народжений хлопчик, який лежав у сусідній колисці. Його довелося перевести до реанімації.

Наталя БАБЕНКО.

ПОГОДА

28—29 лютого у західних та південних областях України без опадів, на решті території подекуди невеликі опади. Вітер північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура вдень 1—7 градусів тепла. 29 лютого на південному сході до 12, вночі 0—6 градусів тепла.

По Київській області сьогодні вдень переважно без опадів. Вітер північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура 2—7 градусів тепла.

Колектив редакції газети «Голос України» висловлює щире співчуття коректору газети В. М. Восколович з приводу тяжкої втрати — смерті чоловіка **Сергія Юрійовича.**

СОЦІАЛЬНА ЗАХИЩЕНІСТЬ: ЗАКОНОДАВЧІ ПРОБЛЕМИ

ЗМІНА економічних основ життя суспільства і насамперед перехід від монопольності державної форми власності до економічного плюралізму означає неминучість та перехід суспільства від монопольної системи соціальної захищеності, що грунтується на єдиній формі власності, до плюралістичної, множинної. Перехід такий може відбуватися або усвідомлено, а отже, певною мірою керовано й законодавчо цілісно, або ж переважно хаотично, спонтанно, через проби та помилки. Останнє поки що і є характерним для наших організаційних заходів та законодавчих рішень, що свідчить, фактично, про відсутність відповідної робочої концепції!

У РАМКАХ створення своєї державності, перетворення нашої правової системи у власну, національну, перед нами постає і завдання створення власної, котра враховує і світовий досвід, і національні традиції, законодавчої бази у сфері соціальної захищеності громадян.

Наскільки ми ще далекі від цього, демонструє нещодавно прийнятий Закон про пенсійне забезпечення громадян. Не прискіпуючись до його понятійної суворості, обгрунтованості тих чи інших нормативів тощо, відзначимо головне: в ньому закладено пенсійну формулу (тобто порядок нарахування розмірів пенсії), за якою цей інститут функціонував у часи радянської влади й від якої розвинені країни відмовилися ще два-три десятиріччя тому. Формула нашого закону означає нарахування розміру пенсії пропорційно розмірові заробітку та стажу, в той час як світова практика вже прийшла (причому й науково обгрунтовано та соціально аргументовано) до формули: тверда пенсія плюс пенсія, що залежить від розмірів заробітку й трудового стажу (так звана надбавка за трудовий внесок). І зроблено це було якраз тому, що остання значно більшою мірою гарантує необхідний мінімальний рівень пенсійного забезпечення найуразливішим категоріям трудящих.

А ми вже на новому економічному етапі фактично продублювали союзний закон, і насамперед концептуально. При цьому відзначимо, що подальше дотримання цієї формули не тільки шкідливе. В нашому випадку, коли держава, не допускаючи дії об'єктивних економічних законів товарного виробництва, позбавила громадян права на їхній невід'ємний товар — працездатність — і встановлювала на нього абсолютно вільну й зовсім занижену ціну у вигляді так званої заробітної плати, основи для нарахування пенсії, таке дотримання просто аморальне. Його законодавче закріплення є не що інше, як продовження ошукування тієї частини власного народу, економічною основою існування якої є трудові пенсії. Але в такій позиції нашого законодавця швидше варто вбачати не провину, а біду. Це свідчить насамперед про те, що дана законотворча діяльність має грунтуватися на нових науково-теоретичних уявленнях.

Необхідність нової концепції соціальної захищеності випливає, втім, не тільки з проблем пенсійного забезпечення, а й зі стану нашого соціального страхування. І справа не лише у встановленому нині надвисокому і навряд чи глибоко економічно обгрунтованому рівні відрахувань на соціальне страхування. Ідеться, передусім, про необхідність розробки концептуально нових його основ, що враховують реальність плюралізму власності, розвитку ринкових відносин, а отже, і зміну економічних основ соцстраху, факт появи та існування незалежних, не об'єднаних жодними загальнонаціональними структурами профспілок. І тут нам також неминуче доведеться позбавитися концепції «спільного казана», йти від монополії державного страхування, котра з початку 30-х років сором'язливо прикривалась, а багато де в чому прикривається й досі, фіговим листочком одержавлених профспілок.

Вихід, як уявляється, звичайно ж, не в тому, щоб забрати соціальне страхування з профспілок взагалі, надавши тим самим державній монополії відвертого характеру, й до чого нині певна схильність. А в тому, щоб не зберігати й надалі монополізму спадкоємців одержавлених профспілок на соцстрах, штучно продовжуючи тим самим їхнє існування. Якраз навпаки — зруйнувати цей монополізм, надавши відповідні права на соцстрах усім профспілкам, а також окремим приватним компаніям і навіть громадянам. Звичайно, це зовсім не виключає, а навпаки, передбачає жорсткіший державний контроль за діяльністю страхувальників і підвищення гарантій тим, хто застрахувався, — особливі вимоги ліцензування, спеціальні механізми перевірки фінансового стану, юридичної правомірності діяльності та ін.

Ми постійно відстаємо від життя, його стрімких подій, динаміки його тенденцій. Чи можемо, чи здатні ми приймати правильні рішення, наприклад, у царині соціальної захищеності громадян України, не маючи, фактично, її національної концепції? І чи можемо ми створити відповідну законодавчу «піраміду», не маючи насамперед її основоположного, «вершинного» закону — закону України «Про основи соціальної захищеності громадян України»?

Питання ці, звичайно, суто риторичні. І це розуміє багато хто. Діють ті, хто в першу чергу зацікавлений у кардинальній реформі і соціального забезпечення, і соціального страхування, для кого нові економічні основи — історична перспектива й можливість гідно працювати й жити. Зокрема, це треба віднести до працівників кооперації та інших форм вільного підприємництва і їхньої профспілки, яка ініціативно розробляє й таку концепцію, й проект такого закону. Тільки навряд чи цю, надто складну, проблему й надалі варто вирішувати лише громадськими зусиллями — не обхідні й політична підтримка, й зацікавлена участь відповідних державних структур як виконавчих, так і законодавчих.

Віталій КРЮКОВ,
старший науковий співробітник Інституту держави і права України, кандидат юридичних наук.

Суб'єктивні замітки

З ЧОГО ХИЗУЄМОСЯ, ОЛЬГО?

«Спертися можна тільки на те, що чинить опір» — із статтею під таким заголовком виступила на сторінках «Независимости» власний кореспондент «Комсомольской правды» в Україні Ольга Мусафірова.

Не приховую, з інтересом читав «Суб'єктивні замітки» авторки, відомої своїм сміливим поглядом на речі і задерикуватим стилем. З багатьма міркуваннями я згоден. Є в статті переконливі судження і аргументи. Та дивина: ані на мить після прочитаного не полишає враження, що саме того почуття реальності, до якого закликає політиків і нас, читачів, автор, немає.

Буквально спіткнувся я об такі абзаци: «Журналісти пішли в політику. І газети стали школою лихослів'я, лицемірства та ненависті.

Запам'ятався новорічний номер «Літературної України» з бенефісом відомого сатирика Євгена Дударя... Зажурено ковзнув мій жіночий погляд на фото бенефіціанта, яке прикрашало добірку,— не вина автора, який був миршавий і маломірний, з волоссям, не митим навіть з нагоди ювілею, словом, не рівня «Собачаку». І подумалося, що виконувати будь-яке соціальне замовлення треба обережно, щоб не бути смішним».

Повторюю, усі ці рядки — від лапок до лапок — я процитував з матеріалу Ольги Мусафірової. Я не кажу про рівень гумору Євгена Дударя. Мене просто вкрай заінтригував фотографічний метод ведення дискусії відомою журналісткою, фото якої теж вміщено у «Независимости». І про нього теж можна відміряти багато компліментів... Втім, хочеться тільки запитати пані Ольгу: наскільки обережно вона сама, повчаючи інших, виконала соціальне замовлення, щоб не бути смішною? Обережності вам якраз і забракувало.

Ось ви закидаєте, що тепер журналісти і видання оцінюються з плюсом чи мінусом не за об'єктивністю і талановитістю авторів, а за політико-національною орієнтацією. Але ж і самі вдаєтеся до того ж політико-національного наголосу, коли, скажімо, ведете мову про представників влади. Ну ніяк не можете змиритися з тим, що колишній ідеолог ЦК на багатолюдному вічі біля Софії співав «Станем, браття, в бій кривавий від Сяну до Дону...» разом з відомим поетом Дмитром Павличком. Чи, може, вам слова ці не до вподоби, може, за те, щоб викинути їх? Чи власкору б гріло серце, якби Президент України затягнув «Боже, царя храни» або «Союз нерушимый»?

А як витончено виписала пані Ольга шлях до можливого конфлікту між «імперськими» й національними журналістами через брак паперу! І швиденько цю ж схему сама застосувала, щоб протиставити усі незалежні газети «обмеженому колу видань — парламентському «Голосу України», приміром». Ну що, пані Ольго, невже порадили б, якби й ця газета була позбавлена паперу, як і багато інших? Нехай у сусіда корова здохне? Між тим, мабуть, не знаєте, що й вона потерпає через брак паперу...

Хто заперечить, право вибору священне. Та поміж ким має вибирати український читач? Хай «Комсомольська правда», занесена до книги рекордів Гіннесса, а у Франції чомусь друкують «Фігаро», у Польщі «Жиче Варшави», в Італії «Республіку». В Україні ж багатомільйонний читач не одержує «Сільських вістей», «Молодь України», «Независимость», багато інших, з перебоями приходить «Голос України». Зате поліграфічна потужність працює на центральні (вони такими й залишилися) видання. Як вже й критикувати Президента, то саме за такий стан речей, а не за виконання національного гімну чи відстоювання права на Чорноморський флот.

Синдром старшого брата прогресує. На підтвердження цього наведу слова самої ж Ольги Мусафірової: «Якщо хтось думає, що російська преса живе за іншими законами, сповідуючи лише здоровий глузд, за яким не проглядаються довгі вуха політичного орієнтатора, то він помиляється. Втім, так, здається, давно вже ніхто не думає...».

От що правда, то не гріх. О. Мусафірова далеко не пішла, ще раз довела свою ж правоту: «Журналісти пішли в політику. І газети стали школою лихослів'я, лицемірства та ненависті».

Петро РИМАРЕНКО.

P. S. Боюсь пропонувати свою фотографію, щоб не образити «зажурений жіночий погляд».

Репліка

КОГО ГНАТИ ПІД «АЛЯ-УЛЮ!»

Дивовижні речі повідомило 25 лютого Українське радіо. Дніпропетровська облрада видала розпорядження до 1 квітня поточного року закладам торгівлі дозволити торгувати м'ясом, птицею, яйцями, фруктами, плодово-овочевими консервами за... карбованці. Паралельно, звичайно, з багаторазовими купонами. Не менш дивовижні й причини цього доленосного рішення: з одного боку, відсутність у людей належної кількості купонів, з іншого — затовареність складів і баз готовою продукцією, ціна на яку, як відомо, в Дніпропетровській області в середньому вища, ніж у республіці. Це, до речі, й стало однією з причин страйку трудящих Кривого Рога, які вимагають зниження цін, а разом з ними й відставки виконкому облради, як некомпетентного і нездатного мудро керувати в нових ринкових умовах.

Ще раніше з купонів на карбованці на Дніпропетровщині перейшли в торгівлі хлібом. А вже зовсім, так би мовити, ні в які ворота не лізе мотивація цих кроків (кореспондент радіо гірко іронізував з цього приводу): мовляв, повага до карбованців у людей нижча, ніж до купонів, і покупці «розметуть» товари.

Ото вам, шановні, і побудова незалежної України, і захист її внутрішнього ринку. Звичайно, у поєднаному виконанні тих, хто нагорі, незважаючи ні на постанови парламенту та уряду, ні на нормальний здоровий глузд, і пальцем не вдарив, щоб забезпечити всіх достатньою кількістю купонної маси, і тих, хто на місцях у бездумно-пихатій зарозумілості монополістів-виробників і не подумав знизити ціни згідно з ринковими законами.

Дуже вдалий аргумент використали дніпропетровські «владики» та їхні «верховні» покровителі проти нововведень: довести, що вони неможливі, найкраще можна взагалі нічого не роблячи.

Пам'ятаю, як дітьми в такій ситуації ми ні з того ні з сього вигукували: «Аля-улю — жени гусей!» Згодьтеся: і тут треба щось вигукувати. Тільки, мабуть, більшу рацію мають шахтарі Криворіжжя: не гусей треба гнати під «аля-улю!» А от кого саме — це справді загадка для дітей!

Володимир СКАЧКО.

Росія не приїхала. І поплатилася

Коментар до події

Республіки колишнього Союзу заявили про неприпустимість деяких дій Росії. А також розв'язали ряд важливих проблем.

Це сталося, як ми вже повідомляли («ГУ», № 34), під час Міжнародної консультативної наради з питань створення необхідних умов для вчасного виконання боргових зобов'язань колишнього СРСР, що відбулася в Києві. Участь у ній на рівні глав урядів чи їх заступників взяли делегації 13 республік, за винятком Російської Федерації і Грузії. Проте коли грузинська делегація під кінець зустрічі таки прибула, то російська «зіграла втемну». Пообіцявши напередодні, що в Києві будуть Г. Бурбуліс та Є. Гайдар, Росія в день наради чомусь змінила свої наміри. А це, у свою чергу, породило припущення, що, мовляв, знає кішка, чиє сало з'їла. Йдеться насамперед про замороження рахунків колишнього Зовнішекономбанку СРСР та переведення його під юрисдикцію Росії, про таку ж махінацію з майном колишнього СРСР, в інших країнах, про ті таємниці від інших республік, що ними Росія оточує золотий та алмазний запаси тощо.

Тому логічно було припустити, що «менші брати», зібравшись нарешті разом та й у відсутність «старшого», можуть підняти руку навіть на батька. Що й сталося.

— Як виявилося, — заявив на прес-конференції заступник Прем'єр-міністра Казахстану К. Абдулаєв, — все те негативне, що приписувалося Україні, дуже далеке від істини, оскільки українська політика є конструктивною, а пропозиції — розумними.

Відтак учасники наради в тому числі Латвія, Литва та Естонія, прийняли спільне комюніке, в якому вважають за доцільне створити постійно діючу Міждержавну раду, яка спостерігала б за обслуговуванням зовнішньої заборгованості та за використанням активів Союзу РСР. У статуті цієї міжнародної організації, на думку учасників, потрібно записати, що в ній кожна з держав матиме по одному рівному голосу для всіх держав—суб'єктів колишнього Союзу. Коли ж якась держава вирішить передати державі-гаранту свої пасиви та активи, то голос її в Міжнародній раді також переходить до держави-гаранта.

Крім того, було вирішено вивести Зовнішекономбанк колишнього СРСР з-під юрисдикції Російської Федерації, надавши йому статус спеціалізованого міждержавного банку і зареєструвати його в Національному банку Республіки Білорусь. У свою чергу, цей банк повинен буде підкорятися Міждержавній раді і діятиме на основі прийнятого нею статуту.

На Зовнішекономбанк колишнього СРСР, повернутий в лоно республік-сестер, передбачається покласти функції уповноваженого для обслуговування зовнішнього боргу та управління активами. Крім того, з метою одержання об'єктивної інформації про надходження платежів у Зовнішекономбанк та налагодження чіткого обслуговування зовнішнього боргу учасники наради домовилися встановити розподільчий баланс.

А щоб запобігти подальшим зазіханням Росії на спільне майно, Республіка Туркменистан запропонувала, щоб керівники держав — членів СНД дали відповідну оцінку рішенням Російської Федерації щодо активів та Зовнішекономбанку колишнього Союзу.

Але, мабуть, найголовнішим результатом наради було те, що тут почав вимальовуватися прийнятний для всіх варіант правонаступництва зовнішнього боргу та активів колишнього СРСР. І сьогодні є всі підстави прогнозувати створення двох-трьох блоків держав, де гарантом боргів слабших виступатиме сильніший. Як заявив Прем'єр-міністр України В. Фокін, нині Україна могла б узяти на себе зобов'язання гаранта за ті республіки, які 28 жовтня в Москві не підписали угоди про солідарну відповідальність. Тобто Україна може стати гарантом зовнішніх боргів Латвії, Литви, Естонії, Молдови, а також, можливо, Азербайджану та Узбекистану. Це за умови, що не буде створено третього блоку держав, для яких гарантом виступав би, наприклад, Казахстан.

У цьому разі Україна, маючи 16,4 відсотка загального боргу, могла б гарантувати виплату 20 відсотків. Уже сьогодні, враховуючи консультативний характер зустрічі, з цією ідеєю погодилася Латвія і висловила готовність передати Україні свій голос у майбутній Міждержавній раді.

Відповідно другу групу утворять ті вісім республік, які 28 жовтня у Москві поставили свої підписи під угодою про солідарну відповідальність за борги колишнього Союзу. І там гарантом сплати 80 відсотків боргів виступатиме Росія. Проте такий варіант можливий за умови, що утворяться лише дві групи держав, де гарантом виступатимуть тільки Україна і Росія.

Думається, що й Захід погодиться на таке розв'язання проблеми за умови, що гарантів буде не більше як два. Бо він взагалі не зацікавлений у розпорошенні боргу. Тож цілком можливо, що постануть проблеми навіть щодо такого компромісного варіанта. Тому Україна, погоджуючись у принципі стати гарантом, не відмовилася обговорювати ідею розподілу і самостійної сплати зовнішнього боргу.

Проте, не можна не враховувати того, що приймали всі ці рішення у відсутності Росії. І хоча учасники наради заявляли, що цей факт не завадив плідній роботі делегацій, але маємо зважувати на те, що Російська Федерація просто так не погодиться з тим, щоб їй вказували вчорашні васали.

Коли ж припустити, що 20 березня в Києві керівники держав—учасниць СНД погодяться з концепцією, що її виробила консультативна нарада, то можна буде сподіватися, що вдасться переконати і Захід. А відтак уже найближчим часом можуть бути розблоковані кредитні лінії республікам колишнього Союзу.

Сергій ЛАВРЕНЮК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Приватизація

АЛГОРИТМ ВЛАСНОСТІ

ВАРІАНТ законопроекту про приватизацію державних підприємств, прийнятий парламентом у першому читанні, поєднує вади платної і безплатної приватизації. Багато громадян України — вчителі, лікарі, військовослужбовці — не матимуть зиску з такої приватизації, причому не перекривається й шлях для використання тіньових грошей. А це вже може мати соціальні наслідки.

Однак є можливість дуже просто уникнути будь-яких небажаних результатів, якщо передавати майно підприємств у власність трудовим колективам в основному безоплатно, розподіляючи частину коштів від прибутків таких підприємств між працівниками невиробничої сфери. Принцип розподілу може бути дуже простим.

Компенсація громадянам за передачу підприємств у власність трудових колективів здійснюється один раз на рік Фондом державного майна України, на рахунок якого надходять ті частини прибутків приватизованих підприємств, що зумовлені наявними на початок приватизації основними фондами. Загальна сума прибутків ділиться на кількість громадян, що мають приватизаційні сертифікати, і перераховується на їхні особисті рахунки.

Однак оскільки вартість основних фондів, що була зафіксована на початок процесу, постійно зменшується, то зменшується й прибуток з цих фондів. Тож через кілька років сума компенсації дорівнюватиме нулю. Проте для проведення точних розрахунків компенсаційних відрахувань досить знати два числа: «А» — відсоток прибутку підприємств за рахунок наявних фондів та «М» — період повного знецінення цих доходів (ці числа досить легко визначити). Отже, формула буде дуже простою: (А — А/М)×в, де «в» — коефіцієнт інфляції.

Цей алгоритм дозволить здійснити весь процес передачі власності протягом якихось двох—трьох місяців, відпаде необхідність у мережі довірчих товариств, холдингів тощо. Однотипні підприємства можна об'єднати в групи, і для кожної з них період знецінення фондів буде однаковий. Тіньові кошти не впливатимуть на формування приватних власників підприємств, а підуть на заснування нових виробничих одиниць, що нині вкрай необхідно. Така поправка, якщо її буде прийнято, не відриватиме виробника від власності і одночасно забезпечуватиме найвищий рівень соціального захисту «невиробничників».

Щодо того, чи не буде трудовий колектив «проїдати» фонди, що дісталися задарма (а таке припущення з огляду на недостатній рівень свідомості і злидение життя робітників має підстави), то колектив, по-перше, буде швидко змінюватися через плинність кадрів (хто вийде на пенсію, хто перейде на іншу роботу, кого звільнять), а по-друге, акції перепродаватимуться. В результаті згодом контрольний пакет належатиме не членам трудового колективу. Але найголовніше те, що цей процес буде природним, керованим і не викличе соціальних вибухів.

Отже, в результаті застосування запропонованого алгоритму власність зрештою залишиться в руках тих, хто здатен нею управляти, причому з додержанням принципів соціальної справедливості. Така передача державних підприємств у власність трудових колективів може задовольнити переважну більшість населення.

Борис БУБЛИК,
член-кореспондент АН України.

Село

ЯКБИ КОРОВИ ЛІТАЛИ...

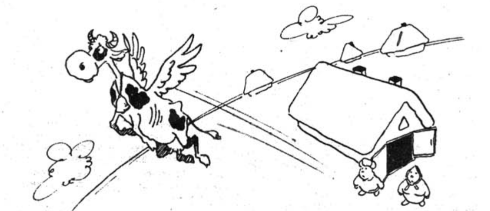
ВОНИ ВТЕКЛИ Б У ДАЛЕКІ КРАЇ ВІД СВОЇХ ГОРЕ-ГОСПОДАРІВ

Саме таке враження склалося після засідання облвиконкому, де слухали питання про хід зимівлі громадського тваринництва в господарствах Токмацького та Оріхівського районів.

ГОЛОВА облвиконкому Володимир Дем'янов зауважив: плакати хочеться після такої доповіді. А доповідав голова Оріхівського райвиконкому Микола Гуржій: «У районі різко знижується виробництво молока, м'яса, яєць, зате зростає падіж поголів'я. Є тут свої рекорди, гідні й книги Гіннеса: у колгоспі імені Горького середньодобовий надій молока від корови становить... кілограм, а в колгоспі «Зоря комунізму» середньозабійна вага свиней 15 кілограмів.

Як з'ясувалося, мучать худобу й у колгоспах «Таврія» та «Схід» Токмацького району, де тварини нижчесередньої вгодованості, а простіше світять ребрами і хитаються од вітру. Голова ж виконкому Ради названого району Сергій Пугач серед причин падіння продуктивності тваринництва назвав недостатність кормів, захворювання корів на лейкоз, прорахунки в кадровій політиці (із 700 доярок 200 ось-ось вийдуть на пенсію, і їх ніким замінити).

Руба ставилося на засіданні питання про масовий забій дійної череди в колгоспах та радгоспах області. Тільки протягом січня пішло на м'ясо понад 3 тисячі голів великої рогатої худоби (за весь же минулий рік зарізали 7 тисяч). Що залишиться, коли взятий темп на знищення поголів'я буде збережено? А молочна «лихоманка» в місті вже почалася...

Звичайно, на засіданні прийняли відповідне рішення і взялися за інші питання. І як би пристрасно не виголошували члени виконкому свої промови про панування на селі атмосфери всепрощенства, безвідповідальності, вседозволеності з боку голів колгоспів, ефект буде дорівнювати нулю, бо Ради не мають важелів впливу на стан сільського господарства. Дехто навіть говорив, що винен законодавець, який надав колгоспам повну самостійність і можливість самоврядування. Ось і сталося: через безгосподарність та недбалість господарства заготували мало кормів, а тепер вирізають корів, щоб менше було клопоту. А як тоді зрозуміти тих керівників з Оріхівського району, які знищили сотні корів через нестачу кормів і тут же просять в облвиконкомі ліцензію на вивезення до Росії 650 тонн зерна? Тобто вивозять і м'ясо, і хліб, погіршуючи й без того складне економічне становище України.

У мене склалося враження, що певна група голів колгоспів своїми антидержавними діями (коли ще немає ні фермерства, ні міцних присадибних господарств) висловлює негативне ставлення до незалежності України. Але ж колгоспи — то не їхнє особисте майно. І в цій ситуації негайно потрібен законодавчий акт, який дозволяв би, скажімо, представникові Президента припиняти повноваження таких голів колгоспів. Тим більше що таких голів обирають на посади не загальні збори колгоспників, а так звані уповноважені, та ще й відкритим, а не таємним голосуванням. Ціна таких виборів відома. А наслідки промовляють самі за себе: виробництво молока з 1985 року лише в Запорізькій області зменшилося на стільки, скільки виробляють його у трьох районах.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Запорізька область.

ДЕРЖАВНИЙ «ЗЛОЧИН» СЕРГІЯ ОСНАЧА

Його взяли 13 квітня 1991 року на вулиці. Дільничний інспектор Потапов, ніби випадково перестрівши Сергія, сказав:

— Тобі, хлопче, треба завітати до прокуратури. Сьогодні ж, негайно.

Сергій поцікавився було, хіба працює прокуратура в суботу і чи не можна зачекати до понеділка, але Потапов уже міцно тримав його за руку. Другу професійно заломив ще один міліціонер, котрий наче з-під землі виріс на місці події. І хоча Сергій не пручався, конвоювали його до машини з підкресленою пересторогою, як небезпечного рецидивіста...

З понеділка почалися допити. Слідчий, якого, схоже, істина цікавила менш за все, оскільки мав свою, зручну для ведення справи версію, майже по-дружньому радив Сергію «не ламати з себе ідейного», а визнати, що вчинив злочин під впливом когось із рідних, знайомих або через власний інфантильно-неврівноважений характер. Але той навідріз відмовився грати у піддавки. «Ну що ж, голубе,— не втримався одного разу слідчий,— не оцінив ти моєї доброти, нарікай на себе. Ми зробимо з тебе алкоголіка, одержиш строк, і будуть тебе лікувати в зоні від дзвінка до дзвінка». І таки возив Сергія до наркологічного диспансеру, щоправда, марно — в лікарні лише щиро здивувалися уявленням законника про зовнішні прикмети хворого на алкоголізм.

Хто ж він, Сергій Оснач? Який гріх узяв на душу? І чому слідство з усіх сил пнулося, аби справжні мотиви його вчинку не фігурували на суді? У школі він нічим особливим не вирізнявся — вчився, як більшість ровесників, займався спортом. А ще — любив читати і, читаючи, думати. Стаття про події в Новочеркаську, яку випадково надибав у газеті, глибоко запала в душу. Виходить, армію за певних обставин політики легко здатні повернути проти свого ж народу? Значить, і він, Сергій, коли прийде час виконувати «священний обов'язок кожного громадянина СРСР», може одержати наказ стріляти у братів-співвітчизників або кулею і багнетом вчити жити інший народ, як в Афганістані? З цим він не згоден і не погодиться ніколи. Через внутрішній протест, через вагання і сумніви юнак врешті-решт зробив свій вибір.

Три весни і три осені поспіль Сергій Оснач відмовлявся йти в армію. Як йому вдалося, не криючись, тривалий час уникати кримінальної відповідальності, це й для нього самого є загадкою. Не менш дивно, що у військкоматі міста Шостки наче не помітили надзвичайної події. Принаймні за три роки ніхто з тамтешніх працівників не здогадався навіть зустрітися з хлопцем, щоб бодай формально зафіксувати «виховну роботу». Навряд чи від того Сергій «порозумнішав» би. І все ж...

Ні на волі, ні сидячи в камері попереднього ув'язнення, Сергій не приховував своїх переконань, неможливості для себе в принципі служити в армії, яка захищає не народ, а ідеологію соціалізму, існуючу систему. Його акція, вочевидь, мала політичне забарвлення. Але визнання цього, на думку слідства, могло б призвести до небажаного громадського резонансу. Та й взагалі, чи не забагато хлопчисько на себе бере, виставляючись правдоборцем-дисидентом? Вирішивши, що забагато, слідство й постаралося звести суть справи до рівня побутово-житейської драми. Шкода, варіант з алкогольним синдромом не пройшов. А так «навчили» б «дезертира», та й для інших стало б перестОрогою.

Судили Сергія за злочин, передбачений статтею 72 Кримінального кодексу УРСР. Є така стаття в розділі «Інші державні злочини» і називається «Ухилення від призову на дійсну військову службу». Сам звинувачений, його громадський захисник намагалися звернути увагу суду на неправомірність застосування цієї статті. Адже «ухилення» і «відмова» — далеко не одне й те ж. Але суд, визнавши ці аргументи неістотними, виніс вирок — півтора року позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці.

Можна припустити, що за інших обставин він одержав би суворіше покарання. На відносну поблажливість Феміди, напевно, вплинув широкий міжнародний розголос «справи Оснача», про що подбав друг Сергія, робітник Шосткинського вузла зв'язку Олексій Боголюбський. Три публікації в журналі «Новое время», оголошення неурядовою правозахисною організацією «Емністі Інтернешнл» Сергія в'язнем сумління зробили ім'я хлопця з українського міста Шостки відомим у багатьох країнах. Уже відбуваючи покарання в Сумах (працює на місцевому цегельному заводі), він одержав близько трьох тисяч листів від закордонних адресатів зі словами моральної підтримки. Часто в конвертах Сергій знаходить зворушливі дитячі саморобки, кольорові фото авторів — одинаків і цілих родин. Він вдячний усім, хто допомагає йому вистояти, не зламатися. Вечорами, озброївшись англо-російським словником, пише своїм новим друзям, розповідає про сьогоднішнє життя-буття, про те, чим займатиметься після звільнення.

А свобода йому «світила» ще восени минулого року. Тоді з Президії Верховної Ради України, де, мабуть, зважили на численні звернення громадськості щодо долі С. Оснача, запросили матеріали справи. Враховуючи бездоганну виробничу характеристику, зразкову поведінку, Сергій цілком міг сподіватися на дострокове звільнення. Треба було лише написати заяву з проханням про помилування. Не написав...

— Інакше я фактично визнав би себе злочинцем,— говорить Сергій,— але я не злочинець і на звільнення готовий лише через повну реабілітацію і виправдання. Чому, скажіть, мій ровесник зі Швеції, маючи пацифістські переконання, почуває себе нормальною людиною? Бо йому держава надає можливість пройти альтернативну позавійськову службу. Мене ж держава карає за те, що хочу залишитися самим собою, жити у злагоді з власною совістю. І як тоді бути із загальною Декларацією прав людини, прийнятою ООН, про неухильне додержання якої запевняють при нагоді наші політики?

Запитань у цій історії більше, ніж відповідей. Чому, скажімо, хлопець на території суверенної України відбуває покарання за відмову служити в Радянській Армії, якої фактично більше не існує? Невже криваві побоїща за участю військових у різних регіонах колишнього СРСР проти мирного населення не підтверджують репресивний характер тієї армії, в якій відмовився служити Сергій? Зрештою, якщо ми будуємо цивілізоване суспільство, то чи не варто законодавчо закріпити за кожним, як це зроблено в демократичних країнах Заходу, право на власні переконання, а відтак і право вибору: служити зі зброєю в руках чи відпрацювати певний час у народному господарстві?

І ще — про альтернативну службу. Зрозуміло, ситуація нині докорінно змінилася, Україна створює власні збройні сили, які (на це ми всі сподіваємося) ніколи не заплямують своєї честі. Однак є і будуть люди, згідні прислужитися суспільству на будь-якій важкій цивільній роботі, аби тільки не брати до рук автомата. Що, й далі ізолюватимемо їх від громади разом з волоцюгами, грабіжниками і пройдисвітами за «державний злочин»? Чи нарешті таки приймемо закон, який би, поважаючи релігійні, політичні, морально-етичні, філософські та інші погляди громадян, надавав би їм право вибирати? Ну, а поки в Україні, за даними «Емністі Інтернешнл», безневинно страждають шестеро в'язнів совісті.

В. МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Суми.

P. S. Коли матеріал уже було готовано до друку, Верховна Рада України затвердила Закон «Про альтернативну невійськову службу».

— Спорт

КЛЮЧОВА РОЛЬ

Футбол

Для «Колоса» футбол завжди був основним видом спорту. В усіх сільських спартакіадах, починаючи з районних, футболу належала ключова роль. «Колос» проводив чимало інших турнірів для шанувальників футболу різного віку. Але в міру того, як у райцентрах та у міцних господарствах дедалі більше з'являлося добре організованих секцій і команд, виходила на перший план необхідність створення при сільському спортивному товаристві автономно керованої футбольної структури.

Справді, чи багато хто знає, що в районах, у колгоспах та радгоспах України нині існує близько п'яти десятків футбольних клубів? Так, так, клубів у повному розумінні цього слова — вони офіційно зареєстровані місцевою владою як юридичні особи, мають розрахунковий рахунок у банку, на власні кошти утримують тренерів та гравців, володіють спортбазами і дитячими командами. На таких засадах діє клуб «Маяк» Богородчанського району Івано-Франківської області, «Нива» Теребовлянського району Тернопільської області та інші.

По-новому тепер організовано сільський футбол і в багатьох областях. На Одещині, наприклад, футбольний клуб облради «Колос» працює на повному госпрозрахунку, сам проводить різноманітні змагання, дбає про дитячі спортшколи, готує арбітрів. Подібні клуби існують у Криму, Вінниці.

Отож, появи на світ Української футбольної асоціації «Колоса» потребувало саме життя. Створено було асоціацію у вересні 1991 року спільним рішенням футбольних організацій сільського спорттовариства всіх областей республіки, засновниками виступили ЦР «Колоса», концерн «Агропромсервіс» та зовнішньоекономічне товариство «Інфоспорт». Має асоціація все, що необхідно, — розрахунковий рахунок, статутний капітал, невеликий штат.

Уже торік встигла асоціація провести — й на досить високому рівні — ряд змагань: першість сільського спорттовариства серед об'єднаних команд райрад, Кубок «Золотий колос», республіканські турніри юнаків. І відтепер асоціація має намір всіляко допомагати масовому сільському футболу. Добре є на кого зараз можна покладатися — набирають сили районні та обласні клуби. Підміняти їх немає рації, асоціація бачить свою роль у розробці рекомендацій, у забезпеченні своїх низових підрозділів інвентарем, у підвищенні кваліфікації футбольних спеціалістів.

А ось організацією республіканських змагань, удосконаленням майстерності сільських футболістів асоціація займеться предметно. Й особливу увагу приділяє вона новому турніру — чемпіонату ЦР «Колоса» серед клубних команд.

Не секрет, що раніше в республіканських змаганнях за команди облрад «Колоса» часто виступали футболісти, які не мали відношення до сільського господарства, — військовослужбовці, робітники промпідприємств, розташованих поза містом, студенти вузів. Нині ж у чемпіонаті спорттовариства гратимуть команди, що повністю складені з сільських футболістів.

Кожна облрада «Колоса» виставляє два кращих клуби (за підсумками минулого року). 50 команд гратимуть за коловою системою у п'яти територіальних зонах. Переможці зон і складатимуть фінальну пульку. Заявний внесок від кожної команди — 5 тисяч карбованців. Почнеться чемпіонат у квітні, закінчиться у червні. Надалі планується проводити ці змагання за системою: «осінь — весна».

Про стимули для учасників турніру розповідає голова Української футбольної асоціації «Колоса», член виконкому республіканської Федерації футболу Василь Антонюк:

— Раніше сільські команди, як кажуть, варилися у власному соку. Тепер же за домовленістю з республіканською Федерацією переможець нашого чемпіонату отримає місце в другій лізі, а призери — в першості України серед колективів фізкультури. Окрім того, Мінсільгосп виділить трьом кращим командам по автобусу, «Інфоспорт» — по комплекту імпортної футбольної форми. Ну й безперечно, асоціація та її спонсори теж осторонь не залишаться — на тих футболістів, які відзначаться, чекають призи. Ми впевнені, що чемпіонат стане могутнім імпульсом для створення футбольних клубів у господарствах, для всього сільського футболу. Адже беруть участь у ньому не збірні областей чи то районів, а низові команди, які змогли стати першими серед рівних. Це спонукає сільських тренерів серйозно дбати про підготовку резерву, вдосконалювати навчально-тренувальну роботу. А на спортивні таланти село завжди було щедре.

Асоціація, певна річ, не має наміру зводити всю свою діяльність до проведення чемпіонату «Колоса». Її працівники триматимуть у фокусі турботи сільські футбольні спортшколи й масові галузеві турніри, допомагати клубам «здобувати» м'ячі та бутси, які зникли з прилавків, проводити семінари тренерів та суддів... Сільський футбол в Україні, що міцнішає на очах, потребує досить професіонального керівництва!

Олександр **БАШКАТОВ.**

Великий хокей у київському Палаці спорту, на жаль, — справи минулих днів.

Фото Миколи БОЧКА.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

ШАХИ. Гросмейстер з Києва Лідія Семенова не зазнала жодної поразки в 11 турах міжнародного шахового турніру «Крим-92» і, здобувши 8,5 очка, стала переможницею. Наступні призові місця посіли також українські шахістки: Наталя Ручйова з Севастополя, яка виконала норму гросмейстера, та віце-чемпіонка світу серед дівчат Інна Гапоненко з Херсона (перевиконала норму міжнародного майстра).

БАСКЕТБОЛ. Чемпіонат України. Чоловіки. «Будівельник» (Київ) — СКА (Київ) — 85:69, 101:95.

ФУТБОЛ — ПРОТИ НАРКОТИКІВ

Чернівецька футбольна команда «Буковина» ввійшла до складу малого підприємства з одноіменною назвою, засновниками якого стали Чернівецька міська Рада народних депутатів та Міжнародна асоціація по боротьбі з наркоманією і наркобізнесом. Згідно з договірними умовами, клуб рекламуватиме своїх покровителів, займатиметься благодійною діяльністю.

Перша така акція пройде під девізом «Жінки світу — проти наркотиків». У її рамках першого березня має відбутися міжнародна зустріч з футболу між командами ветеранів світу та Чернівецької «Буковини».

На матч запрошено багато знаменитих гравців, зокрема, Пеле, Марадону, Ді Стефано, Суареса, Румменіге, Джорджеску, Факетті. Планується, що гратимуть також зірки українського футболу минулих років: Банников, Мунтян, Сабо, Безсонов. А збірну гостей, можливо, очолить наставник національної команди Франції Мішель Платіні.

Персональне запрошення на міжнародну зустріч надіслано Президентові України Леонідові Кравчуку.

Кошти від гри підуть на благодійні цілі. Крім майстрів футболу, глядачів порадують мистецтвом і майстри естради.

Василь БАБУХ,
власний кореспондент «Голосу України».

Чернівці.

Оптимістична трагедія

ЗОРЯНА мить колгоспу «Зоряний» ще не прийшла, хоча розташований він у Веселиновському районі Миколаївщини. І не тому, що люди тут невеселі. Просто вони — оптимісти.

В цьому господарстві з року в рік вкладали гроші в культуру, житло, сферу обслуговування, прокладали асфальтовані дороги, газифікували села. На черзі — відродження старих хуторів. Будується цегельний завод, ковбасний цех.

З року в рік господарство виконувало свої обов'язки перед державою. От і минулого року виконало всі плани. Лише м'яса продало 1180 тонн. Практично за рахунок власних доходів. А держава «віддячила»: ледве вдалося отримати третину обіцяної техніки, інвентаря, будматеріалів. Підводять постачальники, подорожчала техніка, пусто на полицях магазинів...

Колись газета «Труд» з гордістю писала про те, як були вражені американські туристи побаченим на Братській ГЕС: мозаїчна підлога в турбінному цеху, мармурове оздоблення, виконане на замовлення держави «метрами» радянського декоративного монументалізму. Не писав «Труд» лише про те, що з апартаментів, у яких працювала радянська людина, роботяга приходив у тимчасовий барак, в якому жив десятиліттями після годин пошуку їстівного, і зовсім не відчував, що поняття «радянська людина» звучить гордо...

Епоха розвиненого фетишизму, коли все найкраще, зразково-показове для чужих очей, тонни, кілометри для звіту, а життя для красивої ідеї, канула в Лету. І тут головне — не кинутись в іншу крайність. Коли виставляються на людські очі брудна білизна, струпи від ран і проситься гуманітарна допомога...

...А оптимістом залишатися важко, хоча й маєш справу не з абстрактним СНД, а з власною тепер державою...

Фото Анатолія КРЕМКА.

Біль людський

ЩОБ ВИСТОЯТИ— ТРЕБА ЖИТИ

«У Нагірному Карабасі катастрофічно не вистачає продуктів і медикаментів, його населення перебуває на межі загибелі»,— заявила на прес-конференції в ООН леді Керолайн Кокс, депутат англійського парламенту, повернувшись минулого тижня з Степанакерта. Цими ж днями у Карабасі за завданням редакції побував наш власний кореспондент Ара Меліксетян. Пропонуємо вашій увазі його репортаж про життя простих людей на цій багатостраждальній землі, про проблеми, з якими в умовах справжньої війни зіткнулися влади Нагірно-Карабаської Республіки (незалежність НКР проголошено 10 грудня 1991 року. — Ред.).

Так вже трапилося, що вибирати нових керівників, створювати нові структури управління карабахцям довелося у найтяжчі для Арцаху часи. Триває війна, республіка опинилася у цілковитій блокаді, регулярно обстрілюються її міста і села. Проте, як би то не було, життя тут продовжується. І, всупереч побоюванням багатьох, ані з Степанакерта, ані з сіл Карабаху не сунули хвилі біженців.

Карабахці вирішили вистояти. Хоча сьогодні зробити це складніше, аніж вирішити саму арцахську проблему взагалі. Погодьтеся, вижити, коли повністю відсутні елементарні умови, до того ж практично не маючи ніяких надій на найшвидше поліпшення становища,— завдання не з легких. Але ж живуть. І не тільки завдяки патріотичним почуттям. Народ Арцаху розраховує на своїх обранців в особі нової влади.

Що ж думають самі керівники, з чим пов'язують вони надії? Наша розмова з першим заступником Голови Ради Міністрів НКР Борисом Арушаняном ще не почалася, як у двері його кабінету постукали. Увійшов літній чоловік років шістдесяти. «У мене діти голодують,— звернувся він до господаря кабінету.— Накажіть, щоб мені видали зарплату. На що жити моїй родині?» Приблизно таким був зміст вступного монологу. Далі пішла коротка пояснювальна фраза: у банку немає грошей. Після чого обурений чоловік пішов геть, демонстративно грюкнувши за собою дверима.

«Бачили? — сказав Борис Сергійович.— Адже ж з подібними проханнями до мене щоденно приходить не менше десятка відвідувачів. І всім доводиться пояснювати, що в банку взагалі немає готівки. Але що їм мої пояснення?! Люди голодують у буквальному розумінні. І в такій ситуації мені виправдовуватися перед ними немає чим».

Сьогодні держбанк НКР заборгував населенню суму приблизно у 70 мільйонів карбованців. Карабахці не одержують зарплату, пенсію, інші види виплат ще з вересня минулого року.

— Борисе Сергійовичу, а хіба допоможуть гроші у теперішніх умовах мешканцеві Степанакерта? Адже в магазинах немає продуктів.

— Звичайно, карбованцями ситим не будеш. Проте придбати що-небудь їстівне в місті у принципі можна. Крім того, маючи гроші, можна купити продукти у жителів найближчих сіл.

— Якщо сьогодні село спроможне хоч якось нагодувати місто, чи можна організувати централізоване постачання Степанакерта продовольством із сіл?

— Це дуже болюче питання. Зрозуміло, така можливість є. Проте сьогодні існує інша серйозна проблема. Ми не маємо ані краплини бензину, всі машини на приколі. Як же організувати постачання Степанакерта без транспорту?

— Але ж з Вірменії до вас надходить певна допомога...

— Те, що Вірменія допомагає Арцаху, відомо. Однак майже вся ця допомога, а також і пальне, адресується Міністерству оборони. Тому на неї розраховувати не випадає.

— А як щодо грошей? Чи не намагалися ви вирішити проблему грошового дефіциту з допомогою Вірменії?

— Нещодавно Рада Міністрів РА обіцяла виділити Арцаху декілька десятків мільйонів карбованців. Думаю, так можна буде погасити хоча б незначну частку боргу населенню.

— Ваш уряд нині перебуває ще на стадії становлення. Які, на ваш погляд, завдання, що вимагають негайного вирішення Радміном НКР?

— Важко виділити з величезної маси проблем найважливіші. Адже в теперішніх умовах усі вони потребують оперативного вирішення. Судіть самі: поки ще не сформовано кабінет міністрів, треба це зробити дуже швидко. У катастрофічному становищі опинилося постачання Степанакерта: немає ані води, ані електроенергії. Що казати — блокада.

— Що ви збирається робити для вирішення питань водо- й енергопостачання?

— Що стосується води, то ми маємо намір використати артезіанські свердловини. Щоправда, для цього необхідні насоси, що працюють на електроенергії, якої майже немає. Але так звані движки, гадаю, вирішать проблему.

— Невдовзі весна. Її прихід непокоїть навіть мешканців Вірменії можливістю голоду. Що ж буде тут, в Арцасі?

— Зрозуміло, у нас вельми сумні прогнози на весну. Однак не стільки це зв'язано з небезпекою голоду, скільки з реальною можливістю поширення епідемій. Адже знов-таки через відсутність бензину міста і села буквально завалені сміттям...

Коли я вийшов з будинку колишнього облвиконкому НКАО, Степанакерт черговору разу обстрілювали з Шуші. Одразу ж спало на думку, що все, сказане Борисом Арушаняном, безперечно, дуже важливе, проте має другорядне значення. Головне завдання для карабахців — протистояти нападам Азербайджану, подумав я. А гроші, бензин, електроенергія зачекають. Але...

Через дві години по тому я дізнався, що в місті повісилася людина. Привід для самогубства — відчай. Він не зміг прогодувати родину.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Степанакерт—Єреван.

Передано в номер

Фронт прорваний

Канада стала першою західною країною, яка надасть кредити Україні після того, як вона одержить запевнення, що ця колишня радянська республіка готова взяти на себе свою частину боргів СРСР, заявили представники уряду Канади.

Ця нова акція, відповідно до якої київському урядові буде надано кредит на 44 мільйони доларів на закупівлю канадських товарів, у тому числі банкнотів нової української валюти, які друкує зараз «Канадіен Банк Нот Компані», послаблює загальний фронт провідних промислово розвинених країн Заходу у питанні виплати боргу колишнього Радянського Союзу.

Перед підписанням у Києві 18 лютого угоди про надання кредиту Канада інформувала про це США, але ніякою мірою не координувала свої дії ані з Сполученими Штатами, ані з іншими членами «сімки», які репрезентують найвпливовіші промислово розвинені країни світу.

Вашингтон вважає, що всі фінансові угоди з колишнім Радянським Союзом має координувати «сімка» відповідно до меморандуму про взаєморозуміння, підписаного у Москві в листопаді минулого року.

Меморандум закликає колишні радянські республіки взяти на себе спільну відповідальність за сплачування зовнішньої заборгованості Радянського Союзу, яка становить, за оцінками, понад 60 мільярдів доларів. Україна відмовилася підписати меморандум і тому досі не одержувала комерційних кредитів від промислово розвинених країн.

Представники Канади заявили, що Президент України Л. Кравчук запевнив Прем'єр-міністра Б. Малруні у тому, що Україна, друга за кількістю населення республіка колишнього Радянського Союзу, готова обслуговувати свою частину радянського боргу і взяти на себе «певну відповідальність» за частку менших республік.

Пояснюючи свою відмову підписати меморандум, повідомили офіційні представники Оттави, Київ заявив, що термін «спільна та інша» відповідальність означав би зобов'язання Києва взяти на себе також відповідальність і за борг величезної Російської Республіки.

«Але ми абсолютно впевнені в тому, що вони зобов'язуються сплатити свою частину боргу»,— сказав представник міністерства закордонних справ Канади.

Кредити надає канадська Корпорація сприяння експорту, еквівалент американського Експортно-імпортного банку, який надає іноземцям кредити на купівлю американських товарів, щоб стимулювати експорт. Ці кошти будуть використані на закупівлю різноманітних канадських засобів виробництва.

Віталій БАШКОВСЬКИЙ.

ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ

Відрядження за кордон

Сподіватися на швидке підписання договору про торгове й економічне співробітництво між Європейським співтовариством і Латвійською Республікою не випадає. Бо, як вважає консультант латвійського зовнішньополітичного відомства Імантас Лієнгіс, у Європі уважно стежать за тим, що стосується прав людини. На його думку, в багатьох країнах буде розцінено як дискримінаційний 16-літній ценз для одержання громадянства Латвії. Націонал-радикали у парламенті пропонують такі проекти Закону про громадянство, які можуть залишити велику частину населення республіки «за бортом». З цим не погоджується більшість латвійського керівництва. «Якщо будуть прийняті пропозиції радикалів,— заявив міністр закордонних справ Юрканс,— то я піду у відставку». Представники парламентської фракції «Рівноправність» обстоюють «нульовий» варіант, згідно з яким усі жителі республіки на час прийняття закону будуть вважатися громадянами Латвії. Центристські сили виступають за компромісний варіант, який мав би влаштувати більшість — ценз осідлості п'ять-вісім років. В той же час представники громадянських комітетів і Народного фронту Латвії пропонують ще один радикальний проект. Він на п'ять років обмежуватиме право займати важливі державні посади колишнім працівникам апарату КПРС, ВЛКСМ, політпрацівникам армії та міліції. Згідно з цим документом, навіть голова парламенту Анатолій Горбунов змушений буде подати у відставку.

Поки дискусія в Латвії триває, в сусідньої Росії шовіністичні кола не перестають на весь світ твердити про порушення прав людини в республіці. Цю ж лінію проводять декотрі депутати фракції «Рівноправність», відомі своєю діяльністю у «славнозвісному» Інтерфронті. З огляду на те, що в країні 48 відсотків населення — представники некорінної національності, такі дії створюють негативне тло економічним реформам і дестабілізують ситуацію в суспільстві. Нині, на думку голови Комісії Верховної Ради Латвії з прав людини і національних меншостей Андрія Пантелеєва, багато колишніх апаратників, говорячи про права людини, обстоюють за повернення собі пільг, що їх мали за комуністичної системи. За його словами, в республіці складні політичні обставини ще й тому, що парламент через постійне протистояння не може працювати на повну силу. Створюється патова ситуація, яка може спричинити вибух на вулицях.

Нещодавно в латвійській столиці відбулося засідання ініціативної групи для створення центристського демократичного руху. Можливо, саме він консолідує суспільство для звершення головної мети — побудови нової Латвії.

А нині триває вимушена переорієнтація республіки на західних та південних сусідів. Це підсилює ідею створення чорноморсько-балтійської смуги. Тепер перед Латвією стоїть завдання віднайти нові форми і структури співробітництва, бо інакше Рига знову буде змушена пригорнутися до Москви.

Тарас ПЕТРІВ.

Рига — Київ.

(Закінчення. Початок читайте у № 35 «Голосу України»).

На фото: в тривожні серпневі дні минулого року люди гуртувалися біля будинку парламенту. Він став символом нескореності духу латвійського народу.

ВВАЖАЮТЬ, ЩО МАЮТЬ ПРОБЛЕМИ...

А як у них!

Це чарівне містечко, розташоване на березі великого озера між густих соснових перелісків, неможливо не полюбити. Як і його спокійних, привітних мешканців. Однак мене більше цікавила не «поезія» Сякюля, а його «проза». Наприклад, як здійснюється тут місцеве самоврядування, як працює виконком комуни? Чим зайняті депутати? Ці та багато інших запитань я адресувала своєму старому знайомому Вайно Поутіайнену невипадково. Він — один з найавторитетніших і шанованих людей Сякюля: директор гімназії, редактор місцевої газети, голова акціонерного товариства, депутат міської ради.

Спочатку Вайно прочитав мені коротеньку «лекцію». У Фінляндії існує місцевий адміністративно - територіальний поділ на губернії і комуни. Вищий керівний орган губернії — підпорядковане міністерству внутрішніх справ губернське управління. Президент республіки призначає губернатора, котрий і очолює губернське управління.

Муніципалітет комуни виконує цілу низку управлінських обов'язків щодо соціального обслуговування населення: розвитку охорони здоров'я, освіти, культури, спорту тощо.

Вирішальну владу має міська рада, яку обирають жителі міста. Вона призначає виконавчий орган — міське управління з підпорядкованими йому комісіями і штатом службовців.

— А тепер я познайомлю тебе з мером Сякюля Оллі Іконеном, — сказав після «лекції» Вайно, і ми поїхали до муніципалітету.

Тридцятип'ятирічний глава адміністрації охоче відповідав на запитання про свої турботи. З'ясувалось, найбільша проблема, що непокоїла його останнім часом, — зростання безробіття в місті. Ще зовсім недавно на п'ять з «хвостиком» тисяч його населення припадало близько ста безробітних. А сьогодні їх — понад 150 чоловік. «Це дуже тривожна ознака, — говорив нам Оллі. — Потрібно вживати незвичайних заходів, щоб зменшити безробіття. Інакше погіршиться соціальна ситуація в населеному пункті, і, врешті-решт, місцевий бюджет: адже виплачувати допомогу доводиться з громадської скарбниці».

Далі ми торкнулися питань соціальної сфери комуни, яка повністю «на плечах» виконавчого органу. Я спитала Вайно, де бере комуна кошти на зразкові школи, лікарні, шляхи? Він посміхнувся і показав на свої кишені: звідси, мовляв, де ж ще можна взяти? А потім розтлумачив. Податки з населення складають більшу частину доходів комуни. Так, за останні роки вони становили майже половину загальної суми доходів. Частка дотацій від держави становить близько 10 відсотків від загальної суми витрат. Як директор гімназії Поутіайнен заробляє на місяць близько 25 тисяч марок, а одержує «чистими» — 17. Решта? — Податки.

І ще одне запитання до Вайно: в чому він вбачає своє завдання як депутат. Адже мені здалося, що йому посерйозному нема чим займатися: ні «вибивати» нічого не треба, ні виборці не штурмують з питання житла, ні скарги не надокучають... Вайно в свою чергу теж щиро здивувався: як, приймати двічі на рік відповідальні рішення щодо формування бюджету комуни, хіба це не важлива робота депутата?

І мені подумалося: нам би їхні проблеми...

Лідія ТИТАРЕНКО.
Сякюля — Черкаси.

А ПОПЕРЕДУ БІЖИТЬ ПРИВАТНИК

Бізнес-контакт

Кілька днів у Києві перебувала велика група угорських підприємців — представників аграрного сектора, машинобудування, хімічної промисловості, торгівлі, фінансових кіл. І хоч метою їхнього приїзду було насамперед отримання інформації, як кажуть, з перших рук, ознайомлення з економічною ситуацією, що склалася в Україні, проте, на мій погляд, обидві сторони досягли набагато більшого: дійшли висновку, що передумови для взаємовигідного співробітництва існують.

Україна та Угорщина, незважаючи на ті зміни, які сталися за кілька останніх років, не переривали економічних зв'язків, хоч на певний час вони трохи пригальмувалися: рік тому обидві країни перейшли на розрахунки за світовими цінами. Тож почалася й переоцінка товарів. Тут вже ніхто і нікому не наказував, а з'явилося два основних критерії — вигода і якість. Це, в свою чергу, призвело до зменшення товарообороту майже на третину. Проте ті товари, що залишилися на ринку, стабільно витримують конкуренцію. Це окремі види і української, і угорської продукції.

Що ж необхідно, щоб співробітництво обох країн прискорювалося?

Торговельний радник Посольства Угорської Республіки в Києві Тамаш Беркі з приводу цього однозначний:

— Бізнес між нашими країнами розвиватиметься настільки швидко, наскільки уряди зможуть створити для цього умови. Угорські підприємці, які приїжджали до Києва, готові до реалізації не тільки власних проектів, а й пропозицій українських партнерів. Наші банки мають усі необхідні повноваження, форинт конвертований для зовнішньоторговельної кооперації, бажання взаємовигідно працювати є.

Ми розуміємо, що Україні бракує достатньої кількості валюти для розрахунків, але і тут вихід існує. Приміром, Угорщина щороку закуповує в Україні електроенергії на 50 мільйонів доларів. Якби хоч частина цієї суми залишалася в Угорщині на забезпечення банківських гарантій для взаємовигідних поставок, то товарооборот між нашими країнами зріс би вдвоє.

З іншого боку — чому б, наприклад, застосовуючи спільний досвід в галузі вирощування і переробки сільськогосподарської продукції, нам разом, скооперувавшись, не спробувати себе на російському ринку? Угорська сторона з цих питань готова вести переговори хоч сьогодні.

— Цього разу не були укладені договори, але угорські підприємці не вважають марно витраченими ці кілька днів, бо справа уже зрушила з місця, — вважає редактор бізнесової газети з Будапешта Лайош Домокош, що висвітлюватиме цей візит у своєму виданні. А ще додає:

— Так, поїзд рухається, хоч на рейках ще чимало перепон. Поки що попереду біжить приватник і прибирає їх. Цього року до Києва приїхала одна з таких бригад, яка допомагає поїзду набирати хід...

Валентина ПИСАНСЬКА.

Проблеми

ХТО РОЗДМУХУЄ КОНФЛІКТ

«Необхідно озброюватися, створювати добровільні формування в містах і селах для захисту своїх священних кордонів. Чим раніше ми забезпечимо себе зброєю, тим спокійніше житимемо», — заявив Камбаралі Бектемиров, лідер організації молодих киргизів «Ош аймаги» («Ошська земля»). Ця організація відома в республіці своїм радикалізмом у відстоюванні інтересів корінного населення. Як дехто схильний вважати в Киргизстані, саме цей радикалізм став однією з головних причин міжнаціонального конфлікту в Оші влітку минулого року.

Однак Бектемиров звинувачує в розпалюванні конфлікту колишніх партократів, котрі, на його думку, й нині керують республікою. «Я побоююся, — каже він, — що міста і села мого рідного краю можуть стати ареною воєнних дій. Киргизи ніколи не зможуть відродитися, доки не встануть з колін. Тільки національні ідеї пробудять народні сили».

«Ош аймаги» не приховує бажання сформуватися як партія націоналістичної орієнтації. Проте її гасла й цілі, а також заклики до озброєння викликають дедалі більше занепокоєння серед некорінного населення республіки.

Євген ДЕНИСЕНКО.
Бішкек.

Експрес-новини

Президент Сербії Мілошевич заявив, що очікує від Європейського Співтовариства швидшого зняття економічних санкцій, що були накладені на його республіку у зв'язку з воєнними діями проти Хорватії. За його словами, причин застосовувати санкції більше немає. У листопаді ЄС ввело санкції проти всіх югославських республік, у грудні вони були послаблені. Але не щодо Сербії і союзної з нею Чорногорії, оскільки ЄС поклало на них відповідальність за розпалення нових сутичок.

* * *

Канцлер ФРН Коль відбув до Праги для підписання договору про добросусідство та співробітництво з Чехо-Словаччиною. Договір сприятиме перемир'ю і загоєнню старих ран, заявив голова опозиційної Соціал-демократичної партії Німеччини. Міністр фінансів Чехо-Словаччини Клаус зазначив, що його країна упускає унікальну можливість вирішити історичну суперечку, але виступає за ратифікацію договору. Проблема виникла у зв'язку з власністю, конфіскованою в судетських німців, які були вигнані з Чехо-Словаччини після війни, і мюнхенською угодою 1938 року, згідно з якою Судети відійшли до Німеччини.

* * *

Колишнього полковника Організації визволення Палестини Шанді депортовано з Канади до Алжиру, незважаючи на заяву, що його вб'ють після повернення на Близький Схід. Торік Шанді з жінкою втекли до Канади і попросили там політичного притулку. Імміграційне відомство відхилило його прохання з міркувань безпеки.

Гаряча лінія

БУНТ У КОСМІЧНІЙ ГАВАНІ

Що трапилося на Байконурі? На це питання має відповісти урядова комісія Республіки Казахстан, що веде розслідування.

З інтерв'ю, яке дав одній з республіканських газет державний радник Ю. Хетрін, стали відомі перші подробиці. 23 лютого близько 20-ї години на території військового містечка Ленінська зібралася велика кількість солдатів військово-будівельної частини. Багато з них мали в руках ціпки й прути арматури, поводилися агресивно. Солдати висунули такі вимоги: відправити їх служити туди, звідки вони були призвані, скоротити строк служби до півтора року, поліпшити харчування і побутові умови, припинити брутальне ставлення до них з боку командирів.

Спроби офіцерів заспокоїти людей успіху не принесли. Солдати розгромили штаб військово-будівельної частини, декілька складів, викрали обмундирування, продукти харчування.

Декілька військових будівельників на викраденій автомашині намагалися таранним ударом збити браму військової комендатури і звільнити тих, хто перебував там під арештом.

Згідно з іншим повідомленням, одним з приводів до бунту стала відсутність у частині, де в основному служать казахи, офіцерів корінної національності.

На жаль, є людські жертви.

Тетяна КОСТІНА.
Алма-Ата.

Від редакції: Наш власний кореспондент виїхала у Ленінськ. Про подробиці подій ми повідомимо в найближчих номерах газети.

Обережно, дезинформація

Сенсація, яка приголомшила Литву

25 лютого кореспондент агентства Рейтер С. Нісбет передав з Мінська сенсаційну інформацію:

«В понеділок Білорусь заявила про територіальні претензії до Литви, які поширюються навіть на столицю — Вільнюс. Але надіється вирішити цю проблему мирним шляхом. Міністр закордонних справ Білорусі П. Кравченко здивував делегацію Європейської співдружності, яку очолює член комісії з питань закордонних зв'язків Франс Андрієссен, заговоривши про це питання під час офіційного обіду.

Коли верстався номер: міністр закордонних справ Білорусі П. Кравченко під час телефонної розмови з міністром закордонних справ Литви А. Саударгасом заявив, що інформація, передана каналами Рейтер, не відповідає дійсності. Білорусь ніяких територіальних претензій до Литви не пред'являла. З неофіційних джерел стало відомо, що вчора В. Ландсбергіс розмовляв по телефону з С. Шушкевичем. Зміст розмови поки що не відомий. З нетерпінням очікується і коментар самого агентства Рейтер, яке є визнаним лідером в галузі інформації. І щоб зберегти своє добре ім'я, найближчим часом, мабуть, воно постарається пояснити скандальну інформацію.

Микола СТАНОВИЧ.
Вільнюс.

Не до сміху

— Панове, під нами Європа. Ми чітко впізнаємо колишні СРСР та Югославію.

Малюнок з журналу «Бунте» (ФРН).

Сторінка літопису

АНТОН Головатий виділявся серед своїх побратимів розумом і неабиякою освіченістю. Можливо, саме тому він ще до знищення Січі входив до складу козацького посольства, яке бувало в Петербурзі у запорозьких справах. Там він і познайомився з Григорієм Потьомкіним. Згодом під час служби на Катеринославщині Головатий часто зустрічався з губернатором Новоросії. І постійно ставив перед ним питання, пов'язані з відродженням козацтва, хоч і усвідомлював, що ні про яку автономію в тій ситуації не може бути й мови. Він просив дати військові місце, службу, забезпечити матеріально. В свою чергу, Потьомкін розумів, що з відмовою від послуг запорожців він втрачає кілька тисяч вишколених морських піхотинців, натомість залишаючи в Україні, у себе в тилу, горючий матеріал, готовий будь-якої миті до бунтів і заворушень.

ПЕРШИЙ КОЗАЦЬКИЙ АДМІРАЛ

ПІСЛЯ ЗРУЙНУВАННЯ СІЧІ В УКРАЇНІ ЗАЛИШИЛОСЯ ЧИМАЛО КОЗАКІВ. СЕРЕД НИХ І ТІ, ХТО ВИРІШИВ ВІДРОДИТИ СЛАВУ ЗАПОРОЖЦІВ. ЦЕ БУЛИ СИДІР БІЛИЙ, АНТОН ГОЛОВАТИЙ, ЗАХАР ЧЕПІГА І ЛЕГКОСТУП.

Розуміла це й Катерина II. Питання вирішилось по-єзуїтському: козаки повинні проявити себе у війні з турками, яка ось-ось має розпочатись, а вже після того можна ставити питання про постійну базу в місцях ще не обжитих, на нових землях, відвойованих у Туреччині або на Передкавказзі.

Сидір Білий та Антон Головатий почали збирати козаків на царську службу, готували «чолобитні» Катерині II. Незабаром імператриця «милостиво» дозволила формування «війська вірних козаків». На 1784 рік, коли розпочалися воєнні дії на турецькому фронті, під булавою Сидора Білого було вже 12000 козаків. Військо було поділено на піші та кінні полки під командуванням Чепіги, але основна частина козаків увійшла до війська морських формувань, зведених у Козацьку Чорноморську флотилію під рукою Антона Головатого, його турки назвали «адміралом» (від арабського слова «амір-ул-ма» — так називалися головнокомандуючі ще у маврів в Іспанії у XI віці. В Англії воно увійшло у вжиток у 1784 році).

21 травня 1792 року генерал-аншеф Каховський повідомив командуючого імператорським військово-морським флотом віце-адмірала Мордвинова, під керівництвом якого була Козацька Чорноморська флотилія Головатого, що він зобов'язаний терміново відправити її на Тамань. Так уперше було офіційно підтверджено наявність українського військово-морського формування на Чорному морі.

У складі флотилії на той час були не тільки традиційні козацькі «чайки», а й кораблі. Це були мобільні десантні морські частини, які являли собою неабияку загрозу для противника.

Антон Головатий і Сидір Білий в Урочищі Васильків біля Дніпровського лиману поставили кіш і створили військово-морську базу. Високим указом вони офіційно дістали назву «Війська вірних козаків», «Білу Запорозьку Корогву» із зображенням герба імперії, клейноди і печатку, на якій був зображений козак у повній формі, з рушницею в одній руці і корогвою в другій, по колу печатки йшов підпис: «Печать Коша верных Ея Величеству козаков». Кошовим було поставлено Сидора Білого.

У війні 1787 року, прозваної «Очаківським розмиром», чорноморські козаки немало «попрацювали» шаблями, рушницями й піками на «матінку-царицю». На своїх «чайках» і кораблях вони були під Ізмаїлом з флотилією де Рібаса, під Хаджибеєм (майбутньою Одесою), під Аккерманом, підсобляли Суворову при десанті на Кінбурн, а більше всього їм довелося зазнати лиха під Очаковом, де розгорнулися генеральні бої під командуванням Григорія Потьомкіна. В листах до імператриці Потьомкін високо відгукувався про дії козацької флотилії Антона Головатого і козацьку морську піхоту.

Саме Головатий з козаками вирішили ключове питання щодо захоплення фортеці. Справа в тому, що фортеця Очаків мала, так би мовити, філіал на острові Березань. Саме звідси Очаків постачався зброєю і продовольством. Не взявши її, неможливо було оволодіти Очаковом. Березанська «заноза» заважала Потьомкіну при очаківському штурмі. Тоді Головатий сказав, що візьме фортецю, якщо козакам будуть «хрести». Потьомкін запевнив його в цьому. Георгієвський хрест давав його кавалеру пільги, а також виключав тілесні покарання, які часто застосовувалися до козаків.

Головатий поставив козаків спостерігати за турками на Березані і, дізнавшись, що частина їх вийшла з фортеці, десантом захопив острів. Потім, заховавши мертвих і полонених, він переодягнув десантників у турецький одяг, відправив човни та «чайки» назад, а сам залишивсь у фортеці чекати турок. Ті, нічого не підозрюючи, увійшли у фортецю, де на них уже чатували. Так Головатий взяв Березань. Він же передав Потьомкіну ключі від фортеці, за що був нагороджений хрестом «Святий Георгій» IV ступеня. Високі нагороди одержали й багато десантників.

Але були не тільки успіхи. Гинули козаки у тяжких сутичках з турками, горіли й тонули їхні «чайки» під ядрами турецького Капутан-паші. В одному з боїв загинув славний кошовий Сидір Білий. Катерина II через Потьомкіна призначила кошовим Захара Чепігу.

Хоробрість і відвага завжди характеризували козаків. Сміливо воювали піші і кінні козачі полки, проте найбільша слава йшла про козацьку флотилію і морську піхоту Антона Головатого. Чимало пісень складено про них в Україні.

І Потьомкін, і інші царські генерали з похвалою відгукувалися про козачі подвиги в своїх листах імператриці. Катерина II особисто подякувала козакам і присвоїла війську назву «чорноморське», а Потьомкіну — титул «Великий Гетман козачьих войск».

Потьомкін виношував ідею розселення чорноморців вздовж всього узбережжя Чорного моря, а не лише на Тамані й Кубані, як раніше передбачала Катерина II. Він розумів, що така прикордонна сторожа з прибережною флотилією спроможна забезпечити внутрішній спокій Новоросії, губернатором якої він був. Головатий підтримував у ньому цю думку, тому що Причорномор'я — українська земля і козаки прекрасно знали південь України та побережжя Криму. Потьомкін одразу після війни почав реалізовувати цю ідею, віддавши Чорноморському війську як базу землі між Бугом і Дністром «понад Чорним морем», які донедавна перебували під турецьким протекторатом, і усно дозволив запорожцям займати їх.

Так у Причорномор'ї з'явилися козаки. Кіш і вся адміністрація розташувались у селі Слободзея. Отаманом був Чепіга. Головатий залишився морським отаманом і військовим суддею. Але в 1791 році несподівано помер Григорій Потьомкін, і чорноморці залишилися без юридичного підтвердження на володіння землею.

Знову довелося Антонові Головатому разом з козаками рушати в дорогу до імператриці. Вони пережили чимало поневірянь, піднесли безліч подарунків різним посадовим особам. Нарешті завдяки хитрості й козацькій дипломатії питання вирішили. Указом від 19 квітня 1792 року чорноморці одержали землі між рікою Кубань, Чорним і Азовським морями. Вони повинні були боронити край по Кубанській лінії та узбережжю, мали свій суд, платню за службу, боєприпаси; доходи від землі, річок та озер йшли до коша.

21 липня 1792 року Козацька Чорноморська флотилія у складі 51 корабля з 3000 чорноморців вийшла в море і 26 серпня висадилась на Тамані. Цей день вважається днем народження Козацького Таманського війська. В жовтні на Ейську косу прибула суходолом друга частина коша на чолі з кошовим Захаром Чепігою. А у 1793 році декілька тисяч пішим шляхом привів Антон Головатий. Так закінчилося переселення козаків на Тамань. Однак на цьому формування Кубанського війська не закінчилось.

Не встигли козаки влаштуватися на новому місці, як прийшов Указ вирушати на Польщу. Кошовий Чепіга повів тисячу козаків, які покрили себе славою на ратних козацьких дорогах: вони розгромили авангард польських військ під командою Сирковського. Дійшли аж до самої Варшави...

У 1796 році — знову війна, уже з Персією, і знову чорноморці в поході, але вже під булавою Головатого, тому що від тяжкої хвороби помер кошовий Чепіга. Тепер практично вся Каспійська військова флотилія була під началом Головатого, якого своїм Указом Павло I призначив кошовим. Але цю звістку козацькому адміралові уже ніхто не передав — 29 січня 1797 року він помер. Помер Великий Козак, який порятував своїх товаришів від руїни, і слава його ніколи не помре і не забудеться.

Запорожці, починаючи з руїни Січі на нових місцях створили біля 90 поселень, які спочатку називались куренями, потім станицями, заснували місто Катеринодар, з'явилась колективна власність (общинно-козацька) і приватна (старшини) власність на землю. У 1861 році була третя хвиля українських переселенців, які створили на Кубані категорію «іногородніх», які не були записані в козаки. Таким чином все сьогоднішнє населення Краснодарського краю Росії — українці, потомки вільнолюбивих запорожців, які до цього часу зберегли мову, традиції і звичаї своєї матері-України.

І був все-таки, всупереч усім недолугим вигадкам сучасних російських знатоків, «Козацький чорноморський флот», точніш флотилія із справжніми морськими суднами, а не лише бойовими десантними «чайками». В Ермітажі зберігається велика морська корогва, призначена для морських походів. Це перший воєнно-морський прапор Українського Чорноморського флоту, який діяв під командуванням «адмірала» Головатого. На шовковому малиновому прапорі, в центрі, розташовано зображення козацького корабля, зверху — з одного боку, зображений архангел Михаїл, з другого — Спаситель в хмарах, оточений зорями.

Зображення корабля дає повне уявлення про ті судна, які складали Козацьку Чорноморську Флотилію. Це сучасний, для того часу, барк з гарматною палубою, каютами на кормі, трьома мачтами з реями і парусами.

Володимир КРАВЦЕВИЧ.

Київ.

Мал. автора.
Фоторепродукція з картини невідомого художника.

СХ...

Відразу з... січна, неорд... но названі... ртвами стал... стокої долі... ди ні в Біло... мало.

— Ідея с... мартиролога... ні ще з 1956... щов вважну... повідю на... данні парт... сказав упор... ника Олек... презентації... лася минул... публіка... політич... центрі. — П... му залі Киї... тету, де під... том» читали... від, деякі... пройшли че... енного лихо... ніли.

Певна річ... есе, написан... тальній осн... чення судо... які зберіга... Служби нац... України, — ... жахливих п... тики крива... Ягоди — ... скажімо, ... кому» Івана... хіпелазі ГУЛ... Солженіцина... лишніх жер... терору. Але... ких абзаців... чи інші... дникові,... лесо політич... творчою інт... ьні і до ві...

Скажімо, ... гильний, які... ній 8 грудн...

«Не вмира... наша, не ... воля...» Та... промовляє... Україна, т... озивається... вічність г... Тараса Ш... Волю ми ... здається, ... допомогою... виборoли. ... бути з ду... найбільше ... боялися в... наші? Том... топтали її ... як могли.

МІНІ... КУ...

«ГОЛОС...

ло оволодіти Очаковом. Березанська «заноза» заважала Потьомкіну при очаківському штурмі. Тоді Головатий сказав, що візьме фортецю, якщо козакам будуть «хрести». Потьомкін запевнив його в цьому. Георгієвський хрест давав його кавалеру пільги, а також виключав тілесні покарання, які часто застосовувалися до козаків.

Головатий поставив козаків спостерігати за турками на Березані і, дізнавшись, що частина їх вийшла з фортеці, десантом захопив острів. Потім, заховавши мертвих і полонених, він переодягнув десантників у турецький одяг, відправив човни та «чайки» назад, а сам залишивсь у фортеці чекати турок. Ті, нічого не підозрюючи, увійшли у фортецю, де на них уже чатували. Так Головатий взяв Березань. Він же передав Потьомкіну ключі від фортеці, за що був нагороджений хрестом «Святий Георгій» IV ступеня. Високі нагороди одержали й багато десантників.

Але були не тільки успіхи. Гинули козаки у тяжких сутичках з турками, горіли й тонули їхні «чайки» під ядрами турецького Капутан-паші. В одному з боїв загинув славний кошовий Сидір Білий. Катерина II через Потьомкіна призначила кошовим Захара Чепігу.

Хоробрість і відвага завжди характеризували козаків. Сміливо воювали піші і кінні козачі полки, проте найбільша слава йшла про козацьку флотилію і морську піхоту Антона Головатого. Чимало пісень складено про них в Україні.

І Потьомкін, і інші царські генерали з похвалою відгукувалися про козачі подвиги в своїх листах імператриці. Катерина II особисто подякувала козакам і присвоїла війську назву «чорноморське», а Потьомкіну — титул «Великий Гетман козачьих войск».

Потьомкін виношував ідею розселення чорноморців вздовж всього узбережжя Чорного моря, а не лише на Тамані й Кубані, як раніше передбачала Катерина II. Він розумів, що така прикордонна сторожа з прибережною флотилією спроможна забезпечити внутрішній спокій Новоросії, губернатором якої він був. Головатий підтримував у ньому цю думку, тому що Причорномор'я — українська земля і козаки прекрасно знали південь України та побережжя Криму. Потьомкін одразу після війни почав реалізовувати цю ідею, віддавши Чорноморському війську як базу землі між Бугом і Дністром «понад Чорним морем», які донедавна перебували під турецьким протекторатом, і усно дозволив запорожцям займати їх.

Так у Причорномор'ї з'явилися козаки. Кіш і вся адміністрація розташувались у селі Слободзея. Отаманом був Чепіга. Головатий залишився морським отаманом і військовим суддею. Але в 1791 році несподівано помер Григорій Потьомкін, і чорноморці залишилися без юридичного підтвердження на володіння землею.

Знову довелося Антонові Головатому разом з козаками рушати в дорогу до імператриці. Вони пережили чимало поневірянь, піднесли безліч подарунків різним посадовим особам. Нарешті завдяки хитрості й козацькій дипломатії питання вирішили. Указом від 19 квітня 1792 року чорноморці одержали землі між рікою Кубань, Чорним і Азовським морями. Вони повинні були боронити край по Кубанській лінії та узбережжю, мали свій суд, платню за службу, боєприпаси; доходи від землі, річок та озер йшли до коша.

21 липня 1792 року Козацька Чорноморська флотилія у складі 51 корабля з 3000 чорноморців вийшла в море і 26 серпня висадилась на Тамані. Цей день вважається днем народження Козацького Таманського війська. В жовтні на Ейську косу прибула суходолом друга частина коша на чолі з кошовим Захаром Чепігою. А у 1793 році декілька тисяч пішим шляхом привів Антон Головатий. Так закінчилося переселення козаків на Тамань. Однак на цьому формування Кубанського війська не закінчилось.

Не встигли козаки влаштуватися на новому місці, як прийшов Указ вирушати на Польщу. Кошовий Чепіга повів тисячу козаків, які покрили себе славою на ратних козацьких дорогах: вони розгромили авангард польських військ під командою Сирковського. Дійшли аж до самої Варшави...

У 1796 році — знову війна, уже з Персією, і знову чорноморці в поході, але вже під булавою Головатого, тому що від тяжкої хвороби помер кошовий Чепіга. Тепер практично вся Каспійська військова флотилія була під началом Головатого, якого своїм Указом Павло I призначив кошовим. Але цю звістку козацькому адміралові уже ніхто не передав — 29 січня 1797 року він помер. Помер Великий Козак, який порятував своїх товаришів від руїни, і слава його ніколи не помре і не забудеться.

Запорожці, починаючи з руїни Січі на нових місцях створили біля 90 поселень, які спочатку називались куренями, потім станицями, заснували місто Катеринодар, з'явилась колективна власність (общинно-козацька) і приватна (старшини) власність на землю. У 1861 році була третя хвиля українських переселенців, які створили на Кубані категорію «іногородніх», які не були записані в козаки. Таким чином все сьогоднішнє населення Краснодарського краю Росії — українці, потомки вільнолюбивих запорожців, які до цього часу зберегли мову, традиції і звичаї своєї матері-України.

І був все-таки, всупереч усім недолугим вигадкам сучасних російських знатоків, «Козацький чорноморський флот», точніш флотилія із справжніми морськими суднами, а не лише бойовими десантними «чайками». В Ермітажі зберігається велика морська корогва, призначена для морських походів. Це перший военно-морський прапор Українського Чорноморського флоту, який діяв під командуванням «адмірала» Головатого. На шовковому малиновому прапорі, в центрі, розташовано зображення козацького корабля, зверху — з одного боку, зображений архангел Михаїл, з другого — Спаситель в хмарах, оточений зорями.

Зображення корабля дає повне уявлення про ті судна, які складали Козацьку Чорноморську Флотилію. Це сучасний, для того часу, барк з гарматною палубою, каютами на кормі, трьома мачтами з реями і парусами.

Володимир КРАВЦЕВИЧ.

Київ.

Мал. автора.
Фоторепродукція з картини невідомого художника.

СХОДЖЕННЯ НА ГОЛГО

Відразу зауважу, що книга «...З порога смерті» непересічна, неординарна з кількох причин. У ній уперше поіменно названі письменники України, які стали невинними жертвами сталінських репресій, зійшли на Голгофу своєї жорстокої долі. Нічого подібного поки що не мають наші сусіди ні в Білорусі, ні в Росії, хоч у них втрат було також немало.

— Ідея створення такого мартиролога витала в Україні ще з 1956 року, коли Хрущов вжахнув світ своєю доповіддю на закритому засіданні партійного з'їзду,— сказав упорядник цього збірника Олекса Мусієнко на презентації книги, яка відбулася минулого тижня в Республіка[нському] гро[мад]сько-політич[ном]у й кул[ьтур]ному центрі.— Пригадую, в актовому залі Київського університету, де під «великим секретом» читали для нас цю доповідь, деякі фронтовики, які пройшли через усі жахи воєнного лихоліття, непритомніли.

Певна річ, що в лаконічних есе, написаних на документальній основі — після вивчення судово-слідчих справ, які зберігаються в архівах Служби національної безпеки України, — годі шукати тих жахливих подробиць з практики кривавого «відомства» Ягоди— ова—Бер Як, скажімо, «Саду Гет[с]иманському» Івана Багряного, «Архіпелазі ГУЛАГ» Олександра Солженіцина, у спогадах колишніх жертв сталінського терору. Але навіть з тих кількох абзаців, відведених тому чи іншо[му] письменн[ику-]страдникові, постає кри[ваве] колесо політичних процесів над творчою інтелігенцією України і до війни, і після неї.

Скажімо, Валер'ян Підмогильний, який був арештований 8 грудня 1934 року в письменницькому Будинку творчості під Харковом, на всіх допитах відповідав слідчим однією фразою: «Винним себе не визнаю». Слідчий тричі просив розпорядження продовжити строк слідства, щоб «зламати» мужнього письменника. Можна тільки здогадуватися, що довелося витерпіти протягом місяця В. Підмогильному, поки 11 січня 1935 року в протоколі чергового допиту з'явився запис начебто зі слів письменника: «Останнім часом я належав до групи письменників-націоналістів з терористичними настроями у ставленні до вождів партії...» Але вже через вісім днів, перевезений до Київського спецкорпусу НКВС, він заявив прокуророві Українського військового округу: «Я не належав до опозиції... Я вважав, що постанови партії з національного питання в життя не проводяться... Для мене представниками партії в літературі були Хвильовий, Яловий, Шумський...».

Як бачимо, свій моральний поєдинок з енкаведистами письменник виграв. Не зламався, не впав на коліна. Однак це не врятувало його від Соловецького спецізолятора і, зрештою, від розстрілу. Як і багатьох інших літераторів різних національностей, що творили під українським небом. Справді, як слушно зауважує у грунтовній передмові до книги її упорядник Олекса Мусієнко, в справі винищення інтелектуального ядра суспільства «головний зодчий соціалізму» не був ні першовідкривачем, ні законодавцем мод. Тирани всіх часів без вагань опускали меч репресій на голови тих, хто пристрасним словом чи життєвим прикладом міг пробудити в гнобленого люду жагу до свободи й волю до боротьби. А от у звіриній ненависті до цілих народів, зокрема ненависті до українства, Сталін не мав аналога в історії людської цивілізації.

Екслібрис тижня

І все ж таки, чому книга, над якою працював авторський колектив письменників, науковців, журналістів і працівників держбезпеки, має таку назву? Про це ми почули на презентації з уст М. Сороки, одного з авторів цього своєрідного мартиролога української літератури. Зрештою, відповідь на це запитання одержить кожен читач, коли звернеться до есе про Зінаїду Тулуб, автора відомих романів «Людолови» і «В степу безкраїм за Уралом». Ця стійка й мужня жінка пройшла через страшні допити в енкаведистських катівнях, через заслання в степах Казахстану. І коли, здавалося, все це позаду, їй, інвалідові, оголошують новий вирок: «...за приналежність до антирадянської есеро-меншовицької організації заслати на поселення в Кокчетавську область Казахської РСР». І заслали.

Тільки через чотири роки, коли сталінізм у країні почав давати перші тріщини,

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
«ГОЛОС УКРАЇНИ»

«Не вмирає душа наша, не вмирає воля...» Так, то промовляє до нас Україна, то озивається вічність голосом Тараса Шевченка. Волю ми вже, здається, з Божою допомогою вибороли. А як бути з душею, якої найбільше боялися вороги наші? Тому топтали її і нищили, як могли.

Пісня з батьківського кр

Коли зачую оте пісенне «Село моє, для мене ти єдине, для мене ти найкраще на землі», то зринають у пам'яті і мамина пісня, і вишиті рушники на образах з матір'ю Божою, і колядка під вікном, і весела толока, коли закладають підвалини під майбутню хату чи тереблять кукурудзу... То дорогі й приємні для мене спогади, бо багато доброго виніс я зі свого галицького села під древньою Теребовлею і взяв із собою в дорогу. Ось тільки прикро, що не все доніс до нинішнього дня, що дещо розгубив. Бо то часи такі були, що всі ми (за незначними винятками) щось втрачали на цьому шляху. Але я ніколи не соромився свого селянського походження, не маскував його під псевдоміським полиском. Навпаки, вдячний долі (і своїм батькам), що саме з села почав пізнавати світ і придивлятися до нього.

Саме з отого українського села, мордованого голодом, енкаведистським сваволлям, нестерпними податками й кріпацькою працею, різні зайди, що перекочувалися Україною протягом століть, не змогли вирвати нашого українського коріння, не змогли вбити нашу душу.

Село було колискою і зосталося скарбницею народної культури, отим духовним вогнищем, біля якого обігрівалися наші душі, закляклі від ідеологічного мороку й страху. І оті дивовижні пісні, винесені з давньої і ближньої історії, і візерунки на великодніх писанках, і народні строї, вишиті-виткані працелюбними й талановитими руками, — все це, як добрий знак, оберігало наш народ від цілковитого виродження, нагадувало нам, хто ми? Чиїх батьків діти?

Сьогодні українське село потребує великої державної підтримки. Адже на протязі десятиліть більшовицька імперія його відверто грабувала. По суті, продукція, якою селяни годували столиці далекі і близькі, великі промислові центри, йшла за безцінь. А тим часом у наших знедолених селах бракує газу, доріг з твердим покриттям, шкіл... Та що там казати — у багатьох селах, особливо тих, які донедавна називали безперспективними, людям навіть ніде помитися.

Нашим селянам не вистачає елементарного. Від мила до шкарпеток. Але попри всі ці труднощі й негаразди вони думають про вічне, про те, що вирізняє нас з-поміж інших народів, власне, як саме українців. Тому створюють хори й фольклорні ансамблі, ставлять спектаклі і ходять засніженими вулицями з вертепом і колядою.

А ще живуть і працюють у наших селах сотні, тисячі ентузіастів цієї нелегкої ку-

Голос України

...дження на Голгофу

...що книга «...З порога смерті» непере... з кількох причин. У ній уперше поімен... ...нники України, які стали невинними же... репресій, зійшли на Голгофу своєї жор... подібного поки що не мають наші сусі... Росії, хоч у них втрат було також не...

...такого в Украї... ...оли Хру... ...воєю до... ...у засі... ...з'їзду,— ...ого збір... ...ко на ...а відбу... ...ня в Рес... ...сько... ...ному ...в актово... ...ніверси... ...м секре... ...допо... ...кки, які ...кахи во... ...еритом...

...конічних докумен... ...сля вив... ...х справ, ...архівах ...безпеки ...ати їх ...з прак... ...омства» ...Як, ...ансь... ...о, «Ар... ...ександра ...ідах ко... ...інського ...их кіль... ...тому ...стра... ...е ко... ...сів над ...о Украї... ...нї неї. ...Підмо... ...ештова... ...у в

письменницькому Будинку творчості під Харковом, на всіх допитах відповідав слідчим однією фразою: «Винним себе не визнаю». Слідчий тричі просив розпорядження продовжити строк слідства, щоб «зламати» мужнього письменника. Можна тільки здогадуватися, що довелося витерпіти протягом місяця В. Підмогильному, поки 11 січня 1935 року в протоколі чергового допиту з'явився запис начебто зі слів письменника: «Останнім часом я належав до групи письменників-націоналістів з терористичними настроями у ставленні до вождів партії...» Але вже через вісім днів, перевезений до Київського спецкорпусу НКВС, він заявив прокуророві Українського військового округу: «Я не належав до опозиції... Я вважав, що постанови партії з національного питання в життя не проводяться... Для мене представниками партії в літературі були Хвильовий, Яловий, Шумський...».

Як бачимо, свій моральний поєдинок з енкаведистами письменник виграв. Не зламався, не впав на коліна. Однак це не врятувало його від Соловецького спецізолятора і, зрештою, від розстрілу. Як і багатьох інших літераторів різних національностей, що творили під українським небом. Справді, як слушно зауважує у грунтовній передмові до книги її упорядник Олекса Мусієнко, в справі винищення інтелектуального ядра суспільства «головний зодчий соціалізму» не був ні першовідкривачем, ні законодавцем мод. Тирани всіх часів без вагань опускали меч репресій на голови тих, хто пристрасним словом чи життєвим прикладом міг пробудити в гнобленого люду жагу до свободи й волю до боротьби. А от у звіриній ненависті до цілих народів, зокрема ненависті до українства, Сталін не мав аналога в історії людської цивілізації.

Екслібрис тижня

І все ж таки, чому книга, над якою працював авторський колектив письменників, науковців, журналістів і працівників держбезпеки, має таку назву? Про це ми почули на презентації з уст М. Сороки, одного з авторів цього своєрідного мартиролога української літератури. Зрештою, відповідь на це запитання одержить кожен читач, коли звернеться до есе про Зінаїду Тулуб, автора відомих романів «Людолови» і «В степу безкраїм за Уралом». Ця стійка й мужня жінка пройшла через страшні допити в енкаведистських катівнях, через заслання в степах Казахстану. І коли, здавалося, все це позаду, їй, інвалідові, оголошують новий вирок: «...за приналежність до антирадянської есеро-меншовицької організації заслати на поселення в Кокчетавську область Казахської РСР». І заслали.

Тільки через чотири роки, коли сталінізм у країні почав давати перші тріщини, письменниця звертається до Голови Президії Верховної Ради СРСР: «Я прошу не перегляду справи, а індивідуальної амністії, права повернутися в рідний Київ, знову працювати на любимій ниві. Жити мені залишилося недовго... Невже ж **на порозі смерті** (підкреслення моє — **В. К.**) потрібний цей мій відрив від життя, ця ганьба, така незаслужена і безмежна?!

...Я вірю, що Ви відгукнетеся! Ви — моя остання надія!»

Але К. Ворошилов, якому були адресовані ці благальні слова, промовчав. Та й чи варто було сподіватися іншої реакції від вірного сталінського підручного, який допомагав розпинати Україну, де, до речі, мати колись благословила його на світ.

Книга «...З порога смерті» написана без будь-яких емоційних відступів, у строго документальному стилі, хоч, безперечно, викликає емоції і спонукає до нелегких роздумів над долею нашої нищеної-перенищеної інтелігенції, як і всього народу. Вона об'єктивна й чесна, без отих ідеологічних ярликів, якими ще донедавна були буквально обвішані наші письменники.

Книга проста й водночас не звична — своєрідний вінок тим, хто недописав своїх останніх рядків: до всіх розстріляних у підвалах енкаведистських катівень, заморудованих голодом і каторжною працею в концтаборах. До всіх, хто пройшов через це нечуване пекло і вижив усім смертям назло. Щоб пам'ятати і свідчити.

Певна річ, прискіпливий читач, особливо той, який детально цікавиться літературним процесом у роки «розстріляного відродження», знайде певні прогалини в цьому мартирологі. Зокрема, до нього не потрапили такі відомі вже сьогодні письменники, як Іван Багряний і Тодось Осьмачка, які чудом вирвалися з енкаведистського пекла і втекли за кордон. Та й коли готувалося перше видання «...З порога смерті», зацікавлені читачі через газету «Літературна Україна» (до речі, на її сторінках пройшли апробацію багато есе з майбутньої книги) назвали ще 38 імен розстріляних українських письменників. Ось чому упорядники цього збірника вже підготували й його друге видання. Значно ширше й об'ємніше.

Звісно, ця нелегка робота потребувала активної допомоги співробітників органів держбезпеки. Авторська група її одержала. І що характерно, як зазначив на презентації книги перший заступник голови Служби національної безпеки України В. Горбатюк, шукали необхідні матеріали не працівники центру громадських зв'язків, не слідчий підрозділ, не відділ, який нагромаджував ці архіви протягом багатьох років, а оперативні працівники колишнього 5-го управління КДБ. Чому саме вони? Бо робота над цими матеріалами має велике виховне значення: бачиш, до якого безперервного ланцюга злочинів призводить беззаконня. То своєрідна засторога, щоб подібне ніколи більше не повторилося.

Справді, дай Боже! Щоб воно залишилося тільки в нашій історії, в нашій пам'яті.

Бо тільки людина, яка пам'ятає вчорашні помилки, вчорашні злочини, може не сотворити чогось подібного завтра.

Роман ВАТРИЧ.

Сьогодні ще можна почути, що «більшовицький соціалізм» був для народу України заледве не благом. Перегорніть кілька сторінок цієї книги-реквієму, книги-звинувачення і ви вжахнетеся. Ужахнетеся свавілля і жорстокості карних органів, політичного єзуїтства системи, яка нищила творчу особистість без найменшого жалю.

...уша
...о
...ни»

Пісня з батьківського краю

Коли зачую оте пісенне «Село моє, для мене ти єдине, для мене ти найкраще на землі», то зринають у пам'яті і мамина пісня, і вишиті рушники на образах з Матір'ю Божою, і колядка під вікном, і весела толока, коли закладають підвалини під майбутню хату чи тереблять кукурудзу... То дорогі й приємні для мене спогади, бо багато доброго виніс я зі свого галицького села під древньою Теребовлею і взяв із собою в дорогу. Ось тільки прикро, що не все доніс до нинішнього дня, що дещо розгубив. Бо то часи такі були, що всі ми (за незначними винятками) щось втрачали на цьому шляху. Але я ніколи не соромився свого селянського походження, не маскував його під псевдоміським полиском. Навпаки, вдячний долі (і своїм батькам), що саме з села почав пізнавати світ і придивлятися до нього.

Саме з отого українського села, мордованого голодом, енкаведистським свавіллям, нестерпними податками й кріпацькою працею, різні заїди, що перекочувалися Україною протягом століть, не змогли вирвати нашого українського коріння, не змогли вбити нашу душу.

Село було колискою і зосталося скарбницею народної культури, отим духовним вогнищем, біля якого обігрівалися наші душі, закляклі від ідеологічного мороку й страху. І оті дивовижні пісні, винесені з давньої і ближньої історії, і візерунки на великодніх писанках, і народні строї, вишиті-виткані працелюбними й талановитими руками, — все це, як добрий знак, оберігало наш народ від цілковитого виродження, нагадувало нам, хто ми? Чиїх батьків діти?

Сьогодні українське село потребує великої державної підтримки. Адже на протязі десятиліть більшовицька імперія його відверто грабувала. По суті, продукція, якою селяни годували столиці далекі і близькі, великі промислові центри, йшла за безцінь. А тим часом у наших знедолених селах бракує газу, доріг з твердим покриттям, шкіл... Та що там казати — у багатьох селах, особливо тих, які донедавна називали безперспективними, людям навіть ніде помитися.

Нашим селянам не вистачає елементарного. Від мила до шкарпеток. Але попри всі ці труднощі й негаразди вони думають про вічне, про те, що вирізняє нас з-поміж інших народів, власне, як саме українців. Тому створюють хори й фольклорні ансамблі, ставлять спектаклі і ходять засніженими вулицями з вертепом і колядою.

А ще живуть і працюють у наших селах сотні, тисячі ентузіастів цієї нелегкої культурницької праці. Проводять репетиції, готують декорації, пишуть сценарії... То вже потім, на фестивалях, фольклорних святах, на різних вечорах, ми бачимо плоди їхньої подвижницької праці — оту невмирущу красу нашого народу. І цілі пласти народної культури, на яку ще донедавна були накладені ідеологічні заборони, знову повертаються в наші духовні храми, увіходять у наші спраглі душі.

Все це тішить, вселяє надію. Але не дає спокою і тривожить інше. Та матеріальна бідність чи навіть злиденність, в якій сьогодні опинилися сільські клуби і будинки культури. Бракує музичних інструментів, художніх костюмів, палива, щоб протопити печі зимою. Та що там говорити про піаніно чи підсилюючу звукову апаратуру, коли завклубом тижнями не може «вибити» якоїсь дошки чи банку фарби, щоб вчасно зробити такий-сякий ремонт. А заробітна плата працівників культосвітніх закладів? Нині хіба що сторожі та прибиральниці заробляють менше. Та й на ті мізерні заробітки нічого купити.

Отак і живемо. Та мусимо вижити (звісно, без підтримки молодої Української держави це буде важко зробити), бо село потребує не тільки хліба й сала. Але ще й того невидимого поживку, без якого маліють і нікчеміють наші душі, без чого ми втрачаємо своє українське обличчя. Будемо сподіватися, що Основи законодавства України про культуру, прийняті нарешті Верховною Радою, допоможуть нам скоріше вийти з духовної кризи. Тим паче, що в Основах є обнадійлива стаття 23-а, в якій зазначено: «Держава гарантує необхідні асигнування на розвиток культури в розмірі не менше восьми відсотків від національного доходу України».

* * *

Отож газета «Голос України» і Міністерство культури оголошують огляд-конкурс сільських культосвітніх закладів під девізом «Не вмирає душа наша», підсумки якого буде обнародувано в січні 1993 року. Яка мета цих оглядин? Найперше — сприяти тому, щоб культурне життя українського села набирало нового, сучасного розвою, щоб його палітра збагачалася тими духовними цінностями, яких надбали наші предки протягом століть, щоб воно пульсувало повнокровно і природно. І, певна річ, маємо намір розповісти читачам про кращі набутки на культосвітній ниві за її невтомних і самобутніх сівачів, які своєю щоденною працею плекають духовність народів, що живуть під високим українським небом.

Переможців огляду-конкурсу чекають нагороди: магнітофони, музичні інструменти, туристичні путівки, грошові премії.

Наша дума, наша пісня, наша молитва, будемо сподіватися, заповнять оті чорні діри розривів у духовній пам'яті нашого народу, допоможуть вибудувати культурне, інтелігентне, духовно багате суспільство, яке стане окрасою сучасної цивілізації.

Пам'ятаймо невмирущі Франкові слова: «Тож недаром цвіт розцвився! Чей же буде з цвіту плід. Таж недаром пробудився Український жвавий рід».

В ім'я роду і народу, в ім'я Матері-України ростуть сади, народжуються діти, сходить озиминою притихле поле, зринає мелодія.

Не вмирає душа наша...

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

Українське село з його давніми і глибокими культурними традиціями, з його самобутніми звичаями завжди живило своїми ручаями ріку української духовності, не давало їй до кінця замулитися, пересохнути навіть у часи найжорстокіших переслідувань і заборон. Сьогодні повертаємось до наших джерел, до наших надій.

Украинское республиканское научно-производственное объединение НПО «ВЭМА-ФИД» ПРЕДЛАГАЕТ

программно-технический комплекс на базе

ГРАФОПОСТРОИТЕЛЯ «МИКРОГРАФ П 841» (аналог HP 7585)

— рабочее поле — 841×1198 мм (формат АО... А4);
— максимальная скорость 600 мм/с;
— магазин на 8 пишущих инструментов (фломастеры, рапидографы);

ГРАФОПОСТРОИТЕЛЯ «МИКРОНИКА П 297 М1» (аналог HP 7475)

— рабочее поле — 300×420 мм (формат А3... А4);
— максимальная скорость 380 мм/с;
— магазин на 8 пишущих инструментов (фломастеры, рапидографы);

КОДИРОВЩИКА (ДИДЖИТАЙЗЕРА) «ДТ 305»

— рабочее поле 305×305 мм.

Обращаться по адресу: 252135, г. Киев, ул. Исаакяна, 18. Тел.: 244-62-63.

«АНАЛІТИК»

Якщо вам необхідне приміщення під офіс у Києві, представницькі послуги, правове та бухгалтерське забезпечення діяльності, звертайтесь:
252025, Київ-25, а/с 217,
Телефони: (044) 267-35-01, 267-35-04,
телефакс (044) 267-35-07.

До уваги керівників підприємств, організацій, колгоспів, радгоспів та будівельних кооперативів.

Черкаський завод стінових матеріалів шукає ділових партнерів — споживачів силікатної цегли.

Вклавши свою частку в прискорення реконструкції нашого виробництва — 1 млн. карбованців за кожні 300 тисяч штук цегли,

— ви забезпечите пріоритет в постачанні вам силікатної цегли в 1992 році та починаючи з 1993 року постійно.

АДРЕСА: 257030, м. Черкаси, вул. Чкалова, 12, ТЕЛ. 43-70-30, 43-70-98.

ВП ЛЬВІВЕНЕРГОРЕМОНТ
виконує на замовлення підприємств та організацій

Ремонт та перевірку ультразвукових дефектоскопів типів УД-13П; ДУК-66ПМ; УД-10П; УД2-12; УДІПУ та ультразвукових товщиномірів типів: Кварц-15; Кварц-6; УТ-92П; УТ-93П; УТ-31; ТИЦ-4.

Звертатися на адресу: 290034, м. Львів, вул. Панаса Мирного, 24.

Телефон для довідок: 42-22-52.

Димерське РТП в першому кварталі 1992 року приймає на ремонт без нарядів від усіх організацій:

двигуни ГАЗ-52, гідророзподільники тракторні Р-75 та Р-80, гідронасоси типу НП.

Термін ремонту протягом місяця. Гідроагрегати є в обмінному фонді.

Димерське ГТП приймає від приватних осіб:

на відновлення — колінчасті вали легкових автомашин; на ремонт блоки циліндрів легкових автомашин та циліндри мотоциклів.

Довідки по телефонах: 3-15-43 та 3-12-73.

Адреса РТП: 255230, Київська область, Вишгородський район, селище Димер, вул. 40 років Жовтня, 22.

Адміністрація РТП.

Предприятие **«Южэнерголегпром»** принимает в срочный капитальный ремонт электродвигатели отечественного и импортного производства мощностью до 100 квт с обмоточного провода заказчика.

Заявки отправляйте по адресу: 252001, г. Киев-1, ул. А. Тарасовой, 6-а, предприятие «Южэнерголегпром» или цех-изготовитель:

250011, г. Чернигов-II, Индустриальная, 2.

Контактные телефоны: в Киеве — 228-37-00, 229-27-43; в Чернигове — 4-82-33.

ФІРМА РЕАЛІЗУЄ:

за безготівковим рахунком зі складу в Києві

— парфуми англійські;

— дезодоранти англійські;

— калькулятори бухгалтерські 12-розрядні.

Ціни доступні і привабливі, як і самі товари.

Телефон (факс 044) 211-31-52.

INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION

MAST AND PART

INTERNATIONAL TRAINING PROGRAMS

AGRICULTURE AND HORTICULTURE

MINNESOTA EXTENSION SERVICE
COLLEGE OF AGRICULTURE

If you are a young man or woman 21 to 29 years of age or older and have two or more years of practical agricultural or horticultural production experience along with basic machinery operation skills, you are encouraged to apply to participate in MAST or PART Programs. A rewarding and challenging experience is waiting for you!

MAST INTERNATIONAL is for all students who want to develop and improve their practical and managerial skills in production agriculture and horticulture by participating in a four or eight month supervised internship working and living with a host family.

The MAST Program is also intended for students who want to study agriculture or horticulture at the University of Minnesota's College of Agriculture.

PART INTERNATIONAL is for all students who want practical training and hands-on work experience but do not want to attend the University Study Period.

For more information and application forms contact:
Educational Advising Center (room 246) 64 Volodimirska Street
Kiev State University. Apply on Mondays, Thursdays from 13:00 to 17:00 and on Wednesday, Fridays from 10:00 to 15:00.
You can also contact:
Donetsk Branch, 25 Shevchenko bulv. tel. 95-47-50 and
Lviv Branch, 4 700-richchia Lvova street tel. 59-89-54.

ВНИМАНИЮ РУКОВОДИТЕЛЕЙ, ГЛАВНЫХ БУХГАЛТЕРОВ ПРЕДПРИЯТИЙ ТОРГОВЛИ И ОБЩЕСТВЕННОГО ПИТАНИЯ, А ТАКЖЕ ВСЕХ ЖЕЛАЮЩИХ ЗАНЯТЬСЯ КОММЕРЦИАЛИЗАЦИЕЙ ТОРГОВЛИ!

Специально для вас организованы с 25 февраля курсы по практическим вопросам проведения коммерциализации предприятий.

Занятия проводят ведущие специалисты Министерства торговли и других ведомств, принимавших участие в разработке рекомендаций по коммерциализации и нормативных документов.

Слушателям предоставляется пакет нормативных документов и образцы их заполнения.

Бронирование мест в гостинице за счет слушателей.

Срок обучения: для руководителей **2 дня с 14.00 по 6 часов**, для главных бухгалтеров — **3 дня с 14.00 по 6 часов.**

Стоимость обучения: **для 2-дневных курсов — 1000 руб., для 3-дневных — 1500 руб.**

Контактные телефоны: г. Киев 220-17-60 или 227-47-94.

Расчетный счет 161503/345393 МФО 300012 Украинский банк «Відродження» в ОПЕРУ Укрпромстройбанка г. Киева. Акционерное общество «Ажур».

ДО УВАГИ КЕРІВНИКІВ КОЛГОСПІВ, РАДГОСПІВ ТА ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

У зв'язку із значним зростанням цін на матеріали зросли ціни на сільськогосподарську техніку. Зокрема, вартість гноєзбирального транспортера ТСН-160А, навіть зафіксованого (обмеженого — 25%) рівня рентабельності, в першому кварталі цього року повинна становити 70000 крб. (без урахування податку на добавлену вартість).

З огляду на важкий фінансовий стан господарств, а також на велику потребу господарств у транспортерах та запчастинах до них АТ «Ковельсільмаш» пропонує господарствам реалізацію РЕМОНТНИХ КОМПЛЕКТІВ ТСН-160А (РКТФ з похилою частиною).

Реалізація безпосередньо з заводу за ціною 38800 крб. (без податку), що набагато дешевше, ніж при реалізації з бази.

Контактні телефони в Ковелі: 2-12-28, 2-15-78.

ПОНЕДІЛОК

2 БЕРЕЗНЯ

УТ—1

16.00 УТН.
16.15 Для дітей. Старти надій.
16.35 Телефільм «Канва життя».
17.30 Грає духовий оркестр.
18.00 Живе слово. Міжнародна школа україністики.
18.30 Фільм-концерт «Снігом стелиться життя».
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 Хто ми... Громадсько-політичний відеотижневик.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Урядовий вісник.
21.30 Художній телефільм «Гра без козирів». 1 серія.
22.40 УТН.
23.00 Художній телефільм «Гра без козирів». 2 серія.
0.00 Документальний телефільм «НЛО з 1908 року».

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.35 Мультфільми.
8.15 Книжковий двір.
9.05 «Ва-банк-2, або Відповідний удар». Художній фільм.
10.30 «Ще одна посмішка». Фільм-концерт.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
13.15 Теленікст.
14.00 Новини.
14.25 Це було... було...
14.45 «Нова казка». Мультфільм.
15.00 Міжнародний телемарафон «Солдати XX століття проти війни».
17.00 Новини.
17.20 Футбольний огляд.
17.50 Міжнародний телемарафон. Продовження.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Авторське телебачення. «Прес-клуб».
23.00 Новини.
23.25 До підсумків Міжнародного телемарафону.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Година ділових людей.
8.20 Італійська мова.
8.50 Дозвілля. Дай лапу, друже.
9.05 Міжнародний телемарафон «Солдати XX століття проти війни».
13.00 Вісті.
13.20 Міжнародний телемарафон. Продовження.
15.00 Дитяча година (з уроком французької мови).
16.00 «И остави нам долги наши...». Свято благодійності в Курську.
16.45 ТІНКО.
17.00 «Сільське весілля». Фольклорна програма.
17.30 Дозвілля. Колекціонер.
17.45 Обличчям до Росії.
18.00 Музична програма.
18.29 Київська панорама.*
18.45 Фільм-концерт «Виріс барвіночок мені на віночок»*.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Міжнародний телемарафон «Солдати XX століття проти війни».
20.55 П'яте колесо.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті. Астрологічний прогноз на завтра.
22.20 П'яте колесо.
23.05 Авангардний джаз: грає ансамбль «Архангельськ».

---

* **Передачі II програми УТ.**

У програмах телебачення можливі зміни. Стежте за щоденними повідомленнями дикторів телебачення і радіо.

ВІВТОРОК

3 БЕРЕЗНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Художній фільм «Бережись автомобіля».
10.35 Шкільний екран. 10 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки.
11.05 «Наша дума, наша пісня». Л. Ященко і гурт «Гомін».
11.55 Доброго вам здоров'я. Відповіді на листи.
12.25 УТН.
12.40 Літературно-мистецька студія «Оберіг».
16.00 УТН.
16.15 Для дітей. Веселка.
16.45 Школа радіаційної гігієни. Рівень вашого здоров'я.
17.00 Народна творчість. Рушники Антоніни Яценко.
17.20 Фільм-балет «Єгипетські ночі».
18.00 Походження Всесвіту. Передача студії християнських програм.
18.30 Камерний концерт.
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 СТУДІЯ «1 ГРУДНЯ».
20.50 На добраніч, діти!
21.05 Ай Пі Київ інформує.
21.10 Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Горобець — також птах» (Угорщина).
22.30 Вікна.
22.50 Грає естрадно-симфонічний оркестр Держтелерадіомовної компанії України.
23.20 УТН.
23.45 Сповідь. Т. Петриненко.

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.35 Мультфільми.
8.05 Фільм — дітям. «Веселе сновидіння, або Сміх і сльози». 1 серія.
9.10 Виступає Р. Султангареєва.
9.25 Футбольний огляд.
9.55 Творчий портрет Марлена Хуцієва.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.25 Ритмічна гімнастика.
11.55 Зупинися, мить.
12.30 Екологія. Суспільство. Людина. Нафтове щастя.
13.00 Світ грошей Адама Сміта.
13.30 Блокнот.
13.35 Вам це потрібно!
13.45 Торговий ряд.
14.00 Новини.
14.25 Кумири нашої молодості.
14.45 «Хуаніта ля Лярга». Художній телефільм.
16.25 Разом з чемпіонами.
17.00 Новини.
17.25 Америка: куди їде поїзд Буша.
17.50 Мультфільм.
18.00 Чорний ящик.
18.40 Творчий портрет Марлена Хуцієва.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Хокей. Чемпіонат СНД. ЦСКА — «Крила Рад». 2 і 3 періоди.
21.40 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Леді Макбет Мценського повіту».
23.00 Новини.
23.25 У світі моторів.
23.55 «Хуаніта ля Лярга». Художній телефільм.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Французька мова. 1 рік.
7.50 Дозвілля. Квіти в домі.
8.05 Французька мова. 2 рік.
8.35 Дитяча година (з уроком французької мови).
9.35 XX століття: в кадрі і за кадром.
10.35 П'яте колесо.
12.20 Селянське подвір'я.
12.45 Приватизація по-російськи.
13.00 Вісті.
15.00 Простір +. Телебіржа.
15.30 Осінь життя.
15.45 Міжнародний турнір з вільної боротьби. Кубок О. Медведя.
16.30 Підприємництво і традиції.
16.45 ТІНКО.
17.00 Християнська програма.
17.30 Дозвілля. Дай лапу, друже.
17.45 Парламентський вісник Росії.
18.00 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ*.
19.30 Київська панорама.*
19.50 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ*.

СЕРЕДА

4 БЕРЕЗНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Мультфільм «Червоненька квіточка».
9.40 Науково-популярний фільм «Білий ведмідь».
10.35 Шкільний екран. 11 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки. Прикладне програмне забезпечення ЕОМ.
11.00 Художній фільм «Жорстокий романс». 1 серія.
12.10 УТН.
12.25 Художній фільм «Жорстокий романс». 2 серія.
16.00 УТН.
16.15 Концерт симфонічної музики.
16.55 Земле моя. Завод у центрі міста.
17.25 Документальний телефільм «Той, хто дійшов істини».
18.00 Співає заслужена артистка України Н. Козлова.
18.30 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.00 Кубок європейських чемпіонів з футболу. «Динамо» (Київ) — «Барселона» (Іспанія).
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Акценти.
21.20 Реклама.
21.25 Авторський концерт О. Злотника.
23.45 УТН.
0.00 Художній телефільм «Буйна». 1 серія.

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.35 Мультфільми.
8.10 Фільм — дітям. «Веселе сновидіння, або Сміх і сльози». 2 серія.
9.15 Разом з чемпіонами.
9.30 «Ранок туманний». Фільм-концерт.
10.15 Служіння муз не терпить суєти.... С. Алімов. Автопортрет.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.25 Очевидне — неймовірне.
12.10 Допоможи собі сам.
12.40 Як досягти успіху.
12.55 В.-А. Моцарт. Фантазія до мінор.
13.10 Блокнот.
13.15 Телемікст.
14.00 Новини.
14.25 Сьогодні і тоді.
14.55 «Єдиний мужчина». Художній телефільм. 1 серія.
16.00 Дитячий музичний клуб.
16.40 «Лабіринт». Мультфільм.
17.00 Новини.
17.25 Прем'єра рубрики «Максима».
17.55 Реформа: тиждень за тижнем.
18.40 Фільми режисера Г. Данелія. «Кін-дза-дза!». 1 серія.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 «Кін-дза-дза!». Художній фільм. 2 серія.
21.40 Вечірнє музичне кафе «Віддображення».
23.00 Новини.
23.25 50×50.
23.55 Чемпіонат і кубок СНД зі спортивної гімнастики.
0.25 «Єдиний мужчина». Художній телефільм. 1 серія.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Німецька мова. 1 рік.
7.50 Дозвілля. Колекціонер.
8.05 Німецька мова. 2 рік.
8.35 Російський бізнесмен-91. Фінал конкурсу.
10.55 Телефільм.
11.10 Без ретуші.
12.10 «Рейн і Волга очима молодих».
13.00 Вісті.
15.00 Дитяча година (з уроком англійської мови).
16.00 Комерсант — професія для всіх.
16.25 Особиста думка.
16.45 ТІНКО.
17.00 Телеогляд «Далекий Схід».
17.45 Приватизація по-російськи.
18.00 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ*.
19.30 Київська панорама.*
19.50 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ*.

ЧЕТВЕР

5 БЕРЕЗНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Мультфільм «Острів скарбів». 1 і 2 серії.
11.00 Надвечір'я. Передача для людей старшого віку.
12.30 УТН.
12.45 Фрески. Духовна спадщина народу — Почаївська лавра.
13.35 Телегра «Клас-юніор-бізнес».
16.00 УТН.
16.15 Для дітей. Веселка.
16.45 Циркова програма.
17.05 Науково-популярний фільм «У пошуках пришельців».
18.30 Концерт оркестру народних інструментів і тріо бандуристок Держтелерадіомовної компанії України.
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 Літературно-мистецька студія «Оберіг» представляє телевиставу «Мої дні, мов хрести».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Акценти.
21.20 Гарт. Постскриптум.
23.20 УТН.
23.40 Художній телефільм «Буйна». 2 серія.

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.35 Мультфільм.
7.55 Дитячий музичний клуб.
8.25 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Аеліто, не чіпляйся до мужчин».
9.50 «Українські посиденьки». Фільм-концерт.
10.27 Документальний телефільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 У світі тварин (з сурдоперекладом).
12.05 Людина і закон.
12.45 Фермата.
13.15 Телемікст.
14.00 Новини.
14.25 Прем'єра документального фільму «Милосердя і надія».
14.45 «Єдиний мужчина». Художній телефільм. 2 серія.
15.55 Фільм — дітям. «Електронна бабуся».
17.00 Новини.
17.20 Програма передач.
17.25 Кенес Жандибаєв, реформатор.
17.40 ...До шістнадцяти і старші.
18.20 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Аеліто, не чіпляйся до мужчин».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра документального телефільму «Сни наяву».
21.35 Фермата.
22.05 Минуле. Історико-літературний альманах.
23.00 Новини.
23.25 «ВіД» представляє: «Ельдорадо».
23.55 Міжнародний турнір з фуллконтакт карате і кікбоксингу.
0.40 «Єдиний мужчина». Художній телефільм. 2 серія.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Іспанська мова. 1 рік.
7.50 Дозвілля. Домашній клуб.
8.05 Іспанська мова. 2 рік.
8.35 Дитяча година (з уроком англійської мови).
9.35 Телефільм.
10.00 Футбол. Кубок європейських чемпіонів. «Динамо» (Київ) — «Барселона» (Іспанія).
11.30 Цілком секретно.
12.20 Ляпсус. Сатирична програма.
13.00 Вісті.
15.00 Футбол крізь роки. До ювілею М. Старостіна.
15.45 Г. Родіонов співає російські народні пісні.
16.00 Хто знає — вічність чи мить.
16.45 ТІНКО.
17.00 Якщо вам після...
17.30 Дозвілля. Увага, знімаю.
17.45 Парламентський вісник Росії.
18.00 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ*.
19.30 Київська панорама.*
19.50 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ*.

П'ЯТНИЦЯ

6 БЕРЕЗНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Фільм-казка «Білий олень».
9.25 Художній телефільм «Гра без козирів». 1 і 2 серії.
11.40 Шкільний екран. 8 кл. Історія України. Опришківський рух. Олекса Довбуш.
12.10 УТН.
16.00 УТН.
16.15 Мелодії і ритми джазу.
16.45 Документальний телефільм «За велінням вашої краси...»
17.05 Зимова казка. Виставка у Севастопольському художньому музеї.
17.35 Музичний фільм «Якщо зірки запалюють...»
18.30 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.00 ВЕЧІР, ПРИСВЯЧЕНИЙ МІЖНАРОДНОМУ ЖІНОЧОМУ ДНЮ — 8 БЕРЕЗНЯ. Трансляція з Державного академічного театру опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка.
21.00 На добраніч, діти!
21.15 Ай Пі Київ інформує.
21.20 Чемпіонат України з футболу. «Чорноморець» — «Карпати». 2 тайм.
22.05 Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Кінгсайз» (Польща).
23.50 УТН.
0.10 Народна артистка України Н. Матвієнко у музичному фільмі «Русалчин тиждень».

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 «Ранок».
7.35 Мультфільми.
8.15 ...До шістнадцяти і старші.
8.55 «Полум'яна Айседора». Фільм-концерт.
9.30 «Хто є хто». Документальний телефільм.
10.15 Це ви можете.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.25 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
12.20 Співає Л. Рюміна.
13.00 «Лебідь». Мультфільм.
13.15 Блокнот.
13.20 Бридж.
13.45 Бізнес-клас.
14.00 Новини.
14.25 «Фігуристка». Художній телефільм.
16.05 Що означають ваші імена!
17.00 Новини.
17.25 Мультфільм.
17.40 Людина і закон.
18.20 Прем'єра художнього телефільму «Моя сім'я та інші тварини». 8 серія.
18.50 «ВіД» представляє: «Поле чудес».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 «ВіД» представляє.
0.15 Акторська масляна.
1.15 «Фігуристка». Художній телефільм.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Година ділових людей.
8.20 Англійська мова. 1 рік.
8.50 Дозвілля. Увага, знімаю.
9.05 Англійська мова. 2 рік.
9.35 «Бурда моден» пропонує...
10.05 Російський бізнесмен-91.
12.30 Про бізнес і про себе.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Як живеш, Уфа!
15.30 Надбання республіки. Художник Г. Чудакова.
16.00 Паралельні світи.
16.45 ТІНКО.
17.00 Простір +.
17.30 Дозвілля. Домашній клуб.
17.45 Версія.
18.00 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ*.
19.30 Київська панорама*
19.50 НА П'ЯТІЙ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ*.

СУБОТА

7 БЕРЕЗНЯ

УТ—1

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 Науково-популярний фільм «Чи думають тварини?»
9.30 Художня панорама Є. Орликов.
10.10 Ретрокінозал. Художній фільм «Дівчина поспішає на побачення».
11.15 Т. Г. Шевченко. «Гайдамаки». Вистава Львівського драматичного театру ім. М. Заньковецької. У перерві — 12.25 УТН.
13.40 Доброго вам здоров'я. У жіночій консультації.
14.10 Дитяче музичне кафе.
14.55 Живе слово.
15.25 Музичний фільм «Буфонада».
15.35 «Щасливе повернення». Телепарис.
16.00 Мультфільм на замовлення.
17.00 Чемпіонат України з футболу. «Динамо» — «Металіст». У перерві — Реклама.
18.45 Фільм-концерт «У весняному хороводі».
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 Право. Телерадіоканал.
20.50 На добраніч, діти!
21.00 Акценти.
21.20 Ай Пі Київ інформує.
21.25 Світлиця. Телевізійний клуб жінок.
22.50 УТН.
23.10 Чемпіонат України з футболу. «Дніпро» — «Зоря». 2 тайм.
23.55 Художній фільм «Трагедія приватного підприємця» (Китай).

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

6.30 Суботній ранок ділової людини.
7.35 Мультфільм.
8.05 Всі люблять цирк.
8.50 Ранкова музична програма.
9.20 Центр.
10.00 Підприємець. Клуб ділових людей.
10.50 «ЕХ». Екологічна хроніка.
11.05 Інститут людини.
11.45 Музичний кіоск.
12.15 Під знаком «Пі».
13.05 Мужчина моїх мрій...
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 «Задзеркалля». Художній телефільм «Гончар і горщик».
15.55 Червоний квадрат.
16.35 Прем'єра мультфільму «Бджола Майя».
17.00 Пісні І. Ніколаєва співає І. Аллегрова.
17.15 «Вісім дівчат — один я». Авторська програма Е. Рязанова.
17.45 Щасливий випадок.
18.45 Прем'єра художнього телефільму «Попелюшка-80». 1 серія.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра художнього телефільму «Попелюшка-80». 2 серія.
21.40 До і після опівночі.
2.00 Любов з першого погляду.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Джерела.
7.55 Баскетбольний огляд НБА.
8.25 Фольклорна програма «Святото».
8.55 Супербабуся-91.
10.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
12.00 Пілігрим. Російське бюро подорожей.
13.00 Вісті.
13.20 Дім на Чистих Прудах. «Знайомтесь, студія «Чарівний ліхтар».
14.50 Петербурзькі могікани. К. Максимова.
15.20 Детективна історія про третьяковські шедеври.
15.40 Ляси.
16.20 М-трест.
16.50 Що значить «Ів Роше!» Косметика з Франції.
17.15 Мультфільми «Пригоди Боско».
17.45 Парламентський вісник Росії.
18.00 Київська панорама.*
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Театральний роз'їзд.
0.45 Мадемуазель Наталі. Конкурсно-розважальна програма.
21.45 «Бізнес МН» представляє.
22.00 Вісті.
22.25 Програма «А».

НЕДІЛЯ

8 БЕРЕЗНЯ

УТ—1

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці. Інформаційно-музична програма.
9.30 «Жінки, жінки...» Програма фільмів студії «Укртелефільм»: «Щаслива», «Горлиця».
10.10 «Серйозні жарти». Мультфільми.
11.10 Світ поезії. Вірші українських поетів про жінок читає народна артистка України Л. Кадирова.
11.25 Художній фільм для дітей «Мама».
12.50 УТН.
13.10 Канал «Д».
14.10 «Катерина». Музична вистава.
14.45 Село і люди.
15.30 Кукурік-шоу.
16.30 Маю честь.
17.30 Свічадо. Науково-пізнавальна відеопрограма.
19.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
19.35 Зичимо щастя. Музична програма за листами глядачів.
20.35 Ай Пі Київ інформує.
20.40 Сторінками дитячої Біблії.
21.00 Реклама.
21.10 Художній фільм «Найчарівніша і найпривабливіша».
22.30 «ТИЖДЕНЬ». Інформаційно-публіцистична програма.
23.00 Телеспортарена.
23.45 «Яйце-райце». Естрадна програма.

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

7.00 Ритмічна гімнастика.
7.30 Тираж «Спортлото».
7.45 Спорт для всіх.
8.15 З ранку раненько.
8.55 Можливо все.
9.25 IX Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка».
10.05 Ранкова зірка.
10.55 Суперледі. Жіноче п'ятиборство.
11.25 Долею даровані зустрічі.
12.25 Лімпопо.
12.55 Прем'єра художнього телефільму із серії «Багаті теж плачуть».
14.00 Новини
14.25 Діалог у прямому ефірі.
15.05 Марафон-15.
15.55 Клуб мандрівників.
16.55 Уолт Дісней представляє...
17.45 Новини.
18.00 Телелоція.
18.10 «Вісім дівчат — один я». Авторська програма Е. Рязанова.
18.40 «ТБ-Нева» представляє.
19.00 Прем'єра художнього телефільму «Попелюшка-80». 3 і 4 серії.
21.00 Підсумки.
21.50 Кабаре. Естрадно-музична програма.
23.50 ІТВО «Астра» представляє.
0.50 Любов з першого погляду.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Документальний екран Росії.
8.05 Хочете, вірте...
8.35 «Масляна».
9.15 Освідчення в коханні.
9.30 Діалоги дилетантів.
10.00 «Суперкнига». Мультфільм. 3 серія.
10.25 Ати-бати...
11.00 Телеасамблея.
11.50 Телефільм.
12.00 ЦСКА: спогад про золотий сезон.
13.00 Вісті.
13.20 Поет Ганна Баркова.
13.50 Мультфільм.
14.00 Біла ворона.
14.45 «Несміливі надії у важкі часи».
15.00 Перший комерційно-баскетбольний турнір «Маріам-92». Суперфінал.*
16.30 Телебіржа інформує*.
17.00 Чемпіонат світу з футболу серед професіоналів НБА.
18.00 Ділова жінка.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Прем'єра художнього телефільму «Маги». Фільм 1.
20.00 Ретро
20.40 Обличчям до Росії.
21.00 Присвята Паваротті.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.20 Спортивна карусель.
22.30 Присвята Паваротті. Продовження.
23.20 Рок-кафе.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Понеділок, 2 березня

10.00 Я хочу побачити музику.
10.30 «Червоне і чорне». Художній телефільм. 1 серія.
16.00 «Все збулося...» Документальний телефільм.
16.30 Авторалі «Російська зима».
16.50 Спортивний вечір. Підсумки замової Олімпіади.
17.55—20.55 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
20.55 «Червоне і чорне». Художній телефільм. 1 серія.

Вівторок, 3 березня

10.00 В.-А. Моцарт. Концертна симфонія для чотирьох духових інструментів (соло) з оркестром.
10.30 «Червоне і чорне». Художній телефільм. 2 серія.
17.10 Ми пам'ятаємо ваші обличчя.
17.25—20.45 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
20.45 «Червоне і чорне». Художній телефільм. 2 серія.
21.50 «Дочки-матері». Телеконкурс.

Середа, 4 березня

10.00 Кубанське весілля.
10.35 «Червоне і чорне». Художній телефільм. 3 серія.
16.00 Прем'єра документальних телефільмів.
16.40 IX Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка».
17.15 У світі тварин.
18.00—22.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
22.00 «Червоне і чорне». Художній фільм. 3 серія.

Четвер, 5 березня

10.00 Грає камерний ансамбль солістів під керуванням Ю. Башмета.
10.30 «Червоне і чорне». Художній телефільм. 4 серія.
16.30 Клуб мандрівників.
17.25—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
21.00 «Червоне і чорне». Художній телефільм. 4 серія.
22.05 Режисерські роботи В. Єжова. Авангардизм.

П'ятниця, 6 березня

10.00 Концерт Державного ансамблю Беларусі.
10.45 «Червоне і чорне». Художній телефільм. 5 серія.
17.00—21.15 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
21.15 «Червоне і чорне». Художній телефільм. 5 серія.

Субота, 7 березня

8.00 Доброго ранку, Росіє.
8.50 Хочете, вірте...
9.20 Французька мова. 1 рік.
9.50 Поет Ганна Баркова.
10.20 Німецька мова. 1 рік.
10.50 Наша антологія. «Малюнки О. Пушкіна».
11.50 «Незнайко з нашого двору». 1 серія.
12.55 Дитяча година (з уроком французької мови).
13.55 «ВІД» представляє: «Ельдорадо».
14.25 Концерт Тамари Синявської.
15.20 Авторські програми Г. Дадамяна. «Раз, два, три...».
16.20 Ділова жінка.
16.50—20.50 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
16.50 Мультфільми «Вінні Пух», «Три мушкетери».
17.30 «Навколо сміху».
18.40 Художній фільм «Шпигун, що мене кохав» (США). Дивовижні пригоди суперагента 007.
20.45 Музика телебачення.
20.50 «Андрій». Художній телефільм-монографія про Андрія Миронова.
22.05 Для тих, хто володіє французькою мовою. «Марк Шагал».
22.35 Гіганти рок-н-ролу.

Неділя, 8 березня

8.00 Спогад про пісню.
8.35 Італійська мова.
9.05 А. Ахматова. Доля і книги.
10.05 Французька мова. 2 рік.
10.35 Дозвілля. Квіти в домі.
10.50 Німецька мова. 2 рік.
11.20 «Незнайко з нашого двору». Художній телефільм. 2 серія.
12.25 «Нам рано жити спогадами...» Фільм-концерт.
13.10 Дитяча година (з уроком англійської мови).
14.10 А. Адам. «Жізель». Прем'єра вистави Московського театру балету.
16.00 Супербабуся-91.
17.05 Кінопортрети. М. Комаровська.
18.15—22.05 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.15 Мультфільми серії «Пригоди Плуто».
19.00 Художній фільм «Напевно, боги з глузду з'їхали» (США). Друга частина веселої комедії про пригоди в Південній Африці.
20.50 «Тільки для вас, любі».
21.50 Відеомузика.
22.05 «Сімнадцять миттєвостей весни». Художній телефільм. 9 серія.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:
Для довідок — 441-89-61
телефакс — 224-72-54
Відділ реклами — 441-89-44
Бухгалтерія — 441-84-00

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Тираж 337119.

Комбінат друку видавництво «Преса України». 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311036.

1 2 3 4 5 6 7 8 9